

QOY ƏDALƏT ZƏFƏR ÇALSIN!

"SƏS" qəzeti mənim
üçün ən əziz qəzetdir

№ 081 (7249)

Tarif müharibəsinin PƏRDƏARXASI

4

Böyük Qayıdış: hər səfər bir tarixdir!

2

Ermənistanın “köhnə peşə”si

12

30 il sonrakı Xarıbülbül festivalı-musiqili Zəfər

6

Söz ağızdan çıxdısa, artıq sənin deyil...

11

Tibb bacılarına...

9

İnsan
qurbanı
köçəri
quşlar: hər il 50
milyard...

15

Kimlər
gecə
növbəsində
çalışa bilməz?

16

Böyük Qayıdış: hər səfər bir tarixdir!

Prezident İlham Əliyev: "Biz dağdan yox, qurub-yaradanaq və bundan sonra da bu torpaqlarda əbədi yaşayacağıq"

27 il sonra işğaldan azad olunan Ağdam öz haqqına qovuşub və yeni günün yaşayır, abadlıq-quruculuq işləri həyata keçirilir. Azərbaycanın Vətən müharibəsində qazandığı parlaq qələbə nəticəsində Ağdam bir güllə atılmadan düşmən tapdağından azad olundu. Ağdam rayonunun işğaldan azad olunması 2020-ci ilin noyabrın 10-da imzalanmış üçtərəfli Bəyanatın nəticəsində baş tutdu.

Beləliklə, 27 ildən sonra günəş şüaları ilə nurlanmış ağ ev Ağdam Azərbaycana qaytarıldı. Ermənilər nə qədər vandallıq əməlləri törətsələr də, xalqımıza məxsus dini-mədəniyyət abidələrini, yaşayış evlərini, infrastrukturunu dağıtmış olsalar da, tarixi həqiqət qələbə çaldı. Bu gün nəinki, Ağdamda eləcə də işğaldan azad olunan digər ərazilərdə böyük abadlıq-quruculuq işləri aparılır. Görülən işlər hazırlanmış layihələr, şəhərlərin baş planı əsasında sistemli olaraq reallaşır. Hər qarışında tariximizin izi olan bu ərazilərdə böyük bir xalqın izi, imzası vardır. 30 ilə yaxın işğal altında olan ərazilərimizdə sürətlə aparılan abadlıq və quruculuq işləri burada yeni müasir məkanları

mız olacağından xəbər verir. Əlbəttə ki, bu ərazilərdən erməni vandallarının izlərini silib atsaq da tariximizdə, yaddaşımızda onların törətdikləri çirkin əməlləri silinməyəcək.

“ULU ÖNDƏRİN BÜTÜN HƏYATİ, BÜTÜN FƏALİYYƏTİ AZƏRBAYCAN XALQINA, DÖVLƏTİNƏ HƏSR EDİLMİŞDİR VƏ BUGÜNKÜ AZƏRBAYCAN ONUN ƏSƏRİDİR”

Ağdamda görülən işlər sırasında Ağdam Muğam Mərkəzinin açılışı da böyük əhəmiyyət daşıyır. Mayın 10-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Ağdam Muğam Mərkəzinin açılışında iştirak ediblər. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Muğam Mərkəzinin açılış mərasimində çıxışı zamanı "Bu gün ölkəmizin tarixində çox gözəl bir gündür. Dirçələn Ağdam şəhərində Muğam Mərkəzinin açılışı tarixi bir gündür", - deyə bildirib. Ağdam Muğam Mərkəzinin təməli 2023-cü ilin mayında Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva tərəfindən qoyulub. Mərkəzdə kafe, kinozal, kitabxana və iki rəqs zalı yaradılıb. Buradakı 474 yerlik konsert zalında müxtəlif mədəni tədbirlər, o cümlədən muğam konsertləri təşkil etmək üçün hərərəfli şərait var. Mərkəzdə 15 dərs otağı, sərgi salonu, iclas

zalı və digər otaqlar yaradılıb. Muğam Mərkəzinin ərazisində 615 tamaşaçı tutumu olan açıq amfiteatr da inşa edilib. Mərkəz Qarabağ bölgəsində qədim muğam sənəti incisinin işğaldan əvvəlki şöhrətinin bərpası, tədrisi və təbliğində, gənc nəsildə muğama sevginin aşılmasında mühüm rol oynayacaq. "Bu gözəl tədbirin mayın 10-da keçirilməsi, təbii ki, rəmzi mənə daşıyır. Bu gün Ulu Öndər Heydər Əliyevin doğum günüdür. Mənim üçün, hər bir vətənpərvər insan üçün əziz bir gündə bu tədbiri keçirmək, əlbəttə ki, böyük mənə daşıyır. Ulu Öndərin bütün həyatı, bütün fəaliyyəti Azərbaycan xalqına, dövlətinə həsr edilmişdir və bugünkü Azərbaycan onun əsəridir", - dövlətimizin başçısı bildirib.

“ULU ÖNDƏRİN HAKİMİYYƏTƏ GƏLMƏSİ BİZİM ÜÇÜN NİCAT YOLUNU AÇDI

Heydər Əliyevin 1993-cü ildə Azərbaycan rəhbərliyinə qayıdışı ilə ölkənin ictimai-siyasi, sosial, iqtisadi, elmi-mədəni həyatında, beynəlxalq əlaqələrində əsaslı dönüş yarandı. Elmi əsaslarla beynəlxalq norma və prinsiplərə uyğun müstəqil dövlət quruculuğu prosesi başlandı. Milli Ordu for-

malaşdı, torpaqlarımızın müdafiə olunması ilə bağlı mühüm addımlar atıldı. Atəşkəsə nail olmaq üçün bütün siyasi və diplomatik vasitələr işə salındı və bunun nəticəsində 1994-cü ilin mayında atəşkəsə nail olundu. Azərbaycan dövlətini dünya dövlətləri arasında irəli çıxaran, ölkəmizi parçalanmaq təhlükəsindən xilas edən, respublikamızın inkişafına möhkəm zəmin yaradan Ulu Öndər Heydər Əliyev Azərbaycanın müstəqilliyinin sütunlarını möhkəmlətdi, onun dünyaya inteqrasiya olunmasına töhfələrini verdi. Dünyaşöhrətli siyasətçi və dövlət xadimi Ulu Öndər Heydər Əliyevin ölkəmizə rəhbərlik etdiyi dövr ərzindəki fəaliyyəti Azərbaycanın iqtisadi, sosial və mədəni tərəqqisinə, xalqımızın firavanlığı və xoşbəxtliyi, ölkəmizin dünya birliyində özünəməxsus layiqli yer tutması uğrunda mübarizəyə həsr edilmişdir. "Məhz onun 1993-cü ildə Azərbaycan rəhbərliyinə gəlməsindən sonra Azərbaycan inkişaf yoluna qədəm qoydu. Vəziyyət çox ağır idi. O günləri yaşayan insanlar bunu çox yaxşı xatırlayırlar. Ölkə demək olar ki, idarəolunmaz vəziyyətdə idi. Ölkədə özbaşınalıq, xaos, anarxiya hökm sürürdü. İqtisadiyyat iflic vəziyyətdə, torpaqlarımız isə işğal altında idi və işğal davam edirdi. Ermənistan xarici dəstək ilə Azərbaycana qarşı öz işğalçılıq siyasətini həyata keçirirdi. Nizami ordu demək olar ki, yox idi. Belə bir böhranlı vəziyyətdə - daxili çəkişmələr, müxtəlif bölgələrimizdə xoşag-

Prezident İlham Əliyev PKK terror qruplaşmasının özünü ləğv etməsi ilə əlaqədar Türkiyə xalqını təbrik edib

Prezident İlham Əliyev PKK terror qruplaşmasının özünü ləğv etməsi ilə əlaqədar Türkiyə xalqını təbrik edib. AZƏRTAC xəbər verir ki, dövlətimizin başçısı X sosial şəbəkə hesabında bununla bağlı etdiyi paylaşımında bildirib: "Başda əziz Qardaşım, Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan olmaqla bütün qardaş Türkiyə xalqını PKK terror qruplaşmasının özünü ləğv etmək və silahı yerə qoymaq qərarı münasibətilə ürəkdən təbrik edirəm.

Əziz Qardaşımın bəyan etdiyi "Terrorsuz Türkiyə" hədəfinə çatmaqda vacib mərhələ olan bu hadisə dövlətçilik yolunda ölkədə aparılan qətiyyətli siyasətin nəticəsi, güclü liderliyin və sarsılmaz iradənin, milli birliyin və həmrəyliyin təntənəsidir. Alınmış qərarın tam icrası istiqamətində Türkiyə dövlətinə və xalqına uğurlar arzulayıram".

əlməz hadisələr baş verdiyi bir dövrdə xalqın tələbi ilə Ulu Öndərin hakimiyyətə gəlməsi bizim üçün nicat yolunu açdı və o vaxtdan bu günə qədər Azərbaycan inkişaf yolu ilə gedir",- deyə Prezident çıxışında diqqətə çatdırıb.

"BÜTÜN HADİSƏLƏRƏ, BÜTÜN ÇƏTİNLİKLƏRƏ BAXMAYARAQ, BİZ İNKİŞAF YOLUMUZDAN DÖNMƏDİK"

Son otuz iki il ərzində bir çox hadisələrin baş verdiyini bildiren Azərbaycan Prezidenti bütün hadisələrə, bütün çətinliklərə baxmayaraq, inkişaf yolumuzdan dönmədiyimizi bildirib: "O vaxt müharibəni dayandırmaq gənc dövləti xilas etmək üçün yeganə yol idi. Ağır bir qərar idi. Torpaqlarımızın böyük hissəsi işğal altında idi, bir milyondan çox insan evsiz-əşiksiz qalmışdı. Ancaq müharibə dayanmasaydı, biz daha böyük faciə ilə üz-üzə qala bilərdik. Bu, çox müdrik, amma çətin qərar idi. Bu, bizə imkan verdi ki, Azərbaycan inkişaf yoluna qədəm qoysun. İmkan verdi ki, sabitlik bərpa edilsin, nizami ordu qurulsun, iqtisadi inkişaf üçün ilkin imkanlar yaransın, nizami ordu yaradılsın. Yəni, biz bütün keçmiş tarixə nəzər salarkən, təbii ki, görürük, nə qədər məqsədyönlü, düşünülmüş addımlar atılmışdır".

Ardı Səh. 3

Böyük Qayıdış: hər səfər bir tarixdir!

Əvvəli-Səh-2

Bu gün ölkəmizdə Ümummilli Liderin əsasını qoyduğu siyasətin Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilməsi nəticəsində, Azərbaycan uğurla inkişaf edir. Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən davamlı islahatlar sayəsində Azərbaycan özünün iqtisadi müstəqilliyinin təmin olunması yolunda inamlı addımlar atıb. Hər bir ölkənin inkişafında əsas rol oynayan sabitliyin möhkəmlənməsi əsasında Azərbaycanda iqtisadi imkanların genişlənməsi üçün biri-birindən əhəmiyyətli layihələrin icrası sürətləndirilir. Mükəmməl texnologiyamız, döyüş ruhumuzun yüksəkliyi, xalq-iqtidar birliyi, həmrəylik Azərbaycanın qalib dövlət kimi adını tarixə yazdı. "İşğal dövründə - 30 il ərzində biz hər gün bu müqəddəs azadlıq gününü yaxınlaşdırırdıq. Hər birimiz öz iş yerində vahid amal uğrunda birləşərək, azadlıq üçün, azadlıq müharibəsi üçün yorulmadan çalışırdıq. Bütün cəmiyyət bir amal uğrunda birləşəndə o cəmiyyət böyük işlərə qadirdir. Heç bir qüvvə xalq qarşısında dura bilməz. Xalqımızın böyüklüyü məhz bundadır. Biz açıq-aydın başa düşürdük və görürdük ki, hansı qüvvələr Ermənistanı dəstək verir, hansı qüvvələr onların arxasındadır, hansı qüvvələrlə biz üz-üzə gələ bilərik və gəlməyəcək də. Amma bu, bizi çəkəndirmədi. Artıq biz "öldü var, döndü yoxdur" şüarı ilə yaşayırdıq və 44 günlük Vətən müharibəsi həm peşəkarlıq, həm qəhrəmanlıq, həm milli ruh salnaməsidir. Bu, bütün dünyaya Azərbaycan xalqının nə qədər böyük xalq olduğunu göstərdi. Onu göstərdi ki, Azərbaycan xalqı mütləq və tam qələbə qazanmaq üçün öz canından keçməyə hazırdır", - deyərək dövlətimizin başçısı diqqətə çəkib.

"BİZ LƏYAQƏTLİ XALQIQ, HÖRMƏTƏ LAYİQ OLAN XALQIQ VƏ BİZİMLƏ HESABLAŞMAQ LAZIMDIR"

Döyüş meydanında yenilməz iradə, siyasi müdriklik və əzm nümayiş etdirərək qazandığımız möhtəşəm Zəfərimiz xalqımızın qəhrəmanlıq tarixində yeni səhifə yaratmış oldu. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə şanlı Ordumuzun 44 günlük Vətən müharibəsi zamanı nümayiş etdirdiyi əzmkarlıq, rəşadət və peşəkarlığı tarixi dastana çevrildi. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin müdrik strategiyası və ordunun qətiyyətli fəaliyyəti ölkənin suverenliyini və ərazi bütövlüyünü bərpa edib. Dövlət başçımızın "Qarabağ Azərbaycandır!" sözləri mübarizə və birlik simvoluna çevrildi və Prezidentlə xalqın sıx birliyi Böyük Zəfərin təminatı oldu. "Biz 44 gün ərzində hər gün irəli gedirdik, hər gün itkilər verirdik, şəhidlər verdik. Allah bütün şəhidlərimizə rəhmət ələsin! Hər gün yeni uğurlar əldə edirdik, hər gün hansısa kəndləri azad edirdik. Bu, bizə əlavə ruh verirdi, əlavə güc verirdi. Xalqımız tam birləşdi. Bu, mənə Ali Baş Komandan kimi əlavə mənəvi ruh verirdi", - deyən dövlət başçımız onu da bildirib ki, bu, bizim hamımızın Qələbəsidir.

44 günlük müharibə Azərbaycanın tam qələbəsi və Ermənistanın kapitulyasiyası ilə nəticələndi. Düşmənin əksər texnikası məhv edildi, canlı qüvvəsinə ciddi zərbə vuruldu. Azərbaycan həm döyüş meydanında, həm danışıqlar masası arxasında istədiyinə nail oldu. 2020-ci ilin 8 noyabr tarixi - Şuşanın işğaldan azad edildiyi gün bütün Azərbaycan xalqı üçün Zəfər günü kimi günü yadda qaldı. Şuşanın alınması Ermənistanı tam tərk-silah etdi və düşmənin ağ bayraq qaldırmaqdan başqa çıxış yolu

yox idi. 2020-ci ildə Prezident, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi altında Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin qısa müddət ərzində Ermənistanın 30 il ərzində havadarlarının dəstəyi ilə qurduğu ordusunu darmadağın etdi. Döyüş meydanında məğlubiyyətini dərk edən Ermənistan Prezident İlham Əliyevin münafiqşənin ilk günlərindən bəyan etdiyi şərtləri qəbul etdi və kapitulyasiya şərtlərinə razılığını verdi. Prezident, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin möhkəm iradəsi və böyük Sərkərdəliyi sayəsində torpaqlarımız işğalçılardan azad edildi. Azərbaycan Prezidentinin bildirdiyi kimi, Azərbaycan xalqı bu Qələbəni əldə etməklə öz tarixi böyüklüyünü bütün dünyaya nümayiş etdirdi: "Təsədüfi deyil ki, Azərbaycana dünyada olan münasibət, - hətta bizə düşmənçilik edən dairələr, qüvvələr, ölkələr bilirlər ki, biz ləyaqətli xalqıq, hörmətə layiq olan xalqıq və bizimlə hesablaşmaq lazımdır. Ən azı yaşadığımız bölgədə bizimlə bu gün hesablaşmayan sabah peşman olur".

"XANKƏNDİDƏ QARABAĞ UNIVERSİTETİ FƏALİYYƏT GÖSTƏRİR, 8 MİNDƏN ÇOX İNSAN YAŞAYIR"

2023-cü ilin sentyabrın 19-da Qarabağdakı qeyri-qanuni erməni silahlı birləşmələrinin həyata keçirdiyi hərbi təxribatlara cavab olaraq Ordumuz bölgədə lokal xarakterli antiterror tədbirlərinə başlayaraq yenidən xalqımıza qələbə sevincini yaşatdı. Əlbəttə ki, Azərbaycan Ordusunun gücü dövlətin qüdrətinin nümunəsidir. Regionun hazırlıqlı Azərbaycan Ordusu ən müasir tələblərə cavab verən ordudur. Bölgədə məskunlaşmış qeyri-qanuni erməni silahlı birləşmələri bu tədbirlər nəticəsində zərərsizləşdirildi. 2023-cü ilin sentyabrında keçirilmiş cəmi bir neçə saat davam edən antiterror əməliyyatı ermənilərə növbəti bir dərs oldu. Otuz ilə yaxın bir zamanda erməni işğalında olan torpaqlarını azad edən Azərbaycan bu gün yeni bir dövrünə qədəm qoyub. Azərbaycan daha uğurlu bir gələcəyə doğru irəliləyir. Azərbaycanın tarixi Zəfəri, ölkəmizin sülh və təhlükəsizlik şəraitində inkişafı, eləcə də regionda davamlı sülh üçün daha möhkəm əsaslar yaradır. "Bu gün biz azad Qarabağda azad yaşayırıq. Bu gün Ağdam və bütün digər şəhərlərimiz bərpa edilir. Bu gün şəhər Ağdam dəmir yolu vağzalının açılışını qeyd etdik. Bakıdan, Gəncədən, digər bölgələrdən Ağdam rahat gəlmək üçün indi gözəl imkanlar var. Eyni zamanda, biz Ağdam-Xankəndi dəmir yolunun bərpası istiqamətində işlərə başlamışıq və yaqın ki, bir il yarım, maksimum iki il ərzində Xankəndi şəhərində vağzal kompleksi tikiləcək. Bildiyiniz kimi, artıq Xankəndidə Qarabağ Universiteti fəaliyyət göstərir, 8 mindən çox insan yaşayır və eyni zamanda, Xankəndidən, həmin o vağzal kompleksin-

dən Şuşaya gedən yol qısaldır. O yolu da biz qısaldırıq. Həm genişləndiririk, həm qısaldırıq ki, maksimum 10 dəqiqə ərzində Xankəndidən Şuşaya gəlmək mümkün olsun. Bir fikrimiz də var. Onu ilk dəfə mən ictimaiyyətlə bölüşürəm. Biz Şuşanı Xankəndi ilə birləşdirən "Kanat yolu" layihəsi üzərində işləyirik. Onu da bildirməliyəm ki, Laçın şəhərində kanat yolunun tikintisinə yaqın ki, bu il başlanılacaq. Kəlbəcərdə də belə layihə var. Yeni ki, bu, həm turizm baxımından, həm insanların rahat gediş-gəlişi üçün çox gözəl bir vasitə olacaq".

"SÖZÜN DÜZÜ, MƏN BİLMİRƏM HANSI ÖLKƏDƏ HAZIRDA BU MİQYASDA QURUCULUQ, İNKİŞAF İŞLƏRİ APARILIR"

İndi Ağdamda görülən işlərin miqyası böyükdür: "Ağdam-Bərdə avtomobil yolu. İndi Bakıdan gələn qonaqlar o yolla gəliblər. Möhtəşəm bir yoldur. Sovet vaxtında belə yol olmamışdır. Ağdam-Xankəndi-Şuşa yolu, dəmir yolu, infrastruktur layihələri, tarixi abidələrimizin bərpası - birinci bərpa edilmiş bina Ağdam Cümə məscidi idi. İndi Qiyaslı məscidində bərpa işləri aparılır. Yaşayış kompleksləri inşa edilir, iki mehmanxana inşa edilib. İmarət kompleksi bərpa edilib, Xaçınçay su anbarı əkin sahələrini, torpaqları suvarma suyu ilə təmin etmək üçün fəaliyyətə başlayır və bir çox başqa layihələr icra edilir. Bunlar tək-cə Ağdam rayonuna aiddir. Əgər bütün görülən işlərin miqyasını götürsək, sözün düzü, mən bilmirəm hansı ölkədə hazırda bu miqyasda quruculuq, inkişaf işləri aparılır. Yeni bu, yenə də xalqımızın zəhməti hesabına qazınan nailiyyətdir", - deyərək Prezident bildirib.

Bu gün ermənilərin viran qoyduqları ərazidə irimiqyaslı layihələr icra olunur. Ağdam şəhərinin təsdiq edilmiş Baş planına uyğun olaraq, əhalinin səmərəli və yüksək həyat səviyyəsini təmin etmək məqsədilə müasir tələblərə cavab verəcək yaşayış məhəllələrinin salınması ilə yanaşı, burada işğaldan azad edilmiş ərazilərdə "yaşıl enerji" zonasının yaradılması hədəfinə uyğun olaraq, məhəllədəki binaların enerji təchizatında alternativ enerji mənbələrindən istifadə üzrə konseptual həllər işlənmişdir. Ölkə başçısının gördüyü işlər, həyata keçirdiyi bütün layihə və proqramlar, ilk öncə milli maraqları özündə əks etdirir. Artıq görülən işlərin məntiqi nəticəsi olaraq Azərbaycanın işğaldan azad edilmiş ərazilərinə Böyük Qayıdış ardıcıl olaraq həyata keçirilir. "Biz müzəffər xalqıq, qalib xalqıq. Öz torpağımızda yaşayırıq. Bir daha sübut etdik ki, bu torpaqların sahibi bizik, çünki biz dağıdan yox, qurub-yaradanıq və bundan sonra da bu torpaqlarda əbədi yaşayacağıq", - deyərək Prezident bildirib.

Zümrüd BAYRAMOVA

Tarif müharibəsinin PƏRDƏARXASI

ABŞ-ın tarif artımlarına qarşı Çin cavab tədbirləri impulsiv reaksiyalar deyil, Amerikanın illərlə imicinin saxlanmasıdan sonra qaçılmaz olan strateji hesablanmış addımlardır. Çin məhz qısamüddətli çətinlikləri qəbul etməklə ABŞ-ın ticarət və texnologiya hegemonluğunu qırmaq istəyini gizlətmədiyi kimi, Amerika da öz növbəsində tarif məsələsini rəqabət niyyəti ilə ortaya atıb. Bu mübarizədə, hətta belə demək mümkünsə, müharibədə Çin ilk növbədə ABŞ-ın təzyiqinə təslim olmağın yeganə irəliləyiş yolu olmadığını nümayiş etdirmək istəyir. Məhz tarif müharibəsi deyilən bu mübarizənin pərdəarxasında çox müəmmalı məqamlar gizlənir...

Dünyanın iki ən böyük ölkəsi arasında iqtisadi əlaqələr de-fakto pozulub

Çin və ABŞ artıq bir müddətdir ki, müşahidəçilərin təəccübünə səbəb olan gərgin tarif münaqişəsinə başlayıb. Qarşıdurma həddinə çatıb və münaqişə Tramp administrasiyası tərəfindən başladı. Beləki, Tramp administrasiyası Çin idxalına tarifləri 34 faizə qaldırıb və Çinin cavab verəcəyi təqdirdə əlavə 50 faiz barədə də xəbərdarlıq edilib. Çin də öz cavabını çox gözəltməyib və əks tədbirləri ilə tez və qətiyyətlə cavab verib. Diqqətə çatdırmaq ki, ABŞ 2025-ci ilin aprelində tarifləri 125 faiz artırıqdan sonra Çin yeni addımların mənasız olacağını açıqlayıb və mövcud tarif səviyyəsində Çin bazarının artıq ABŞ-dan idxalı qəbul edə bilməyəcəyi bəyan edilib. Sözsüz ki, Çinin qeyri-adi qətiyyətli mövqeyi bütün dünyanın diqqətini cəlb edib. Hər halda, bu vaxta qədər Çinin nə qədər güclü ticarət qabiliyyətinə malik olduğunu düşünənlər və bu ölkənin qətiyyətinə inananlar yanımadıqlarına bir daha əmin olublar.

Bu arada diqqətə çatdırmaq ki, Ağ Ev Pekinin danışıqlar masasına qayıdacağına ümid bəsləyir və bunu açıq şəkildə ifadə etməyi də özünə rəva bilir. Məsələ burasındadır ki, heç də hər şey amerikalıların

düşündüyü kimi deyil. Bu gün Çinin bazarları ələ alması ilə barışmaq məcburiyyətində qalan ABŞ elə bu realılıqla da barışmalıdır. Bilməlidir ki, irəliyə doğru aydın bir yol yoxdur və tariflərin sürətlə artması ilə dünyanın iki ən böyük iqtisadiyyatı arasında ticarət faktiki olaraq dayanıb. Bu isə o deməkdir ki, dünyanın iki ən böyük ölkəsi arasında iqtisadi əlaqələr de-fakto pozulub.

Heç şübhəsiz ki, Çin və ABŞ kimi iki böyük ölkənin iqtisadiyyatı bir-biri ilə sıx əlaqəli olduqda, ticarət balanssızlığının azaldılması danışıqlar və diplomatiya yolu ilə həyata keçirilə bilər. Çinin uzun müddətli ölçülüb-biçilmiş və təmkinlə cavab vermək meylini nəzərə alsaq, hökumətin cari tarif qarşıdurmasında çevik və sərt reaksiyası çoxlarını təəccübləndirib. Siyasətdə dəyişiklikləri tez-tez və gözlənilməz olan Tramp administrasiyasından fərqli olaraq, Pekin ümumiyyətlə, hesablanmış və düşünülmüş qərarları ilə tanınır. Çinin hazırkı ticarət münaqişəsində qəti mövqeyi sadəcə bir reaksiya deyil, daha çox strateji uzaqgörənliyin, iqtisadi dayanıqlığın və daha geniş geosiyasi taktikanın məhsuludur.

Çinin cavab tədbirləri impulsiv reaksiyalar deyil, strateji hesablanmış addımlardır

Amerikanın 15 aprel 2025-ci il tarixindən etibarən Çin mallarına rüsumları heyrtəmiz dərəcədə 145 faizə qaldırması qarşısında Çinin iddialı yanaşmasının əsas amilləri nəzərə cəpacaq dərəcədə göz önündədir. Çin bir zamanlar məhz onillik üçün strateji hazırlıq görürdü. Çinin bu günkü mübarizəyə hazırlaşması üçün qarşısında ən azı düz on il var idi. İllər ərzində ticarəti şaxələndirmək üçün Çin sisteməti olaraq ABŞ bazarından asılılığını artırıqdan azaldı. Nəticədə, ABŞ-a ixrac Çinin ümumi ixracının 2018-ci ildəki təxminən 20 faizindən də aşağı düşüb və indi 15 faizdən də azdır. Bəzi ekspertlər proqnozlaşdırırlar ki, hətta ən pis ssenariyə belə, ABŞ-da satışın dayandırılması nəzəri olaraq 0,5 faizi ötməyəcək və bu, olduqca dözümlü görünür. Eyni zamanda, Çinin uzun illər əvvəl daxili istehlakı təşviq etmək üçün qəbul etdiyi "ikili dövrüyyə" strategiyası xarici şokları yumşaltmaqla yanaşı, özünü təmin etmək və daxili tələb üçün kifayət edir. Ölkənin digər təşəbbüsləri, o cümlədən "Made in China 2025" və "Kəmərlər və Yol Təşəbbüsü"nü effektiv şəkildə həyata keçirməsi də Çinin həm texnologiyadan, həm də

ABŞ bazarından asılılığını azaltmağa kömək edib.

İqtisadi rıçaqlar və əks tədbirlər də vaxtında görülüb. Dünyanın nadir torpaq metallarının emalı və məsələn, litium, kobalt olmaqla, əsas mineral tədarük zəncirlərinin 80-90 faizinə nəzarət etməklə Çin kritik minerallarda dominantlıq iddiasındadır. Belə məlum olur ki, ABŞ müdafiə sənayesi və yaşıl texnologiyaya sektoru Çin tədarükü olmadan problemlərlə üzləşəcək. Üstəlik, maliyyə sektorunda ABŞ-ın dollardan silah kimi istifadə etmək risklərini azaltmaq üçün Çin hazırda ABŞ Xəzinədarlığında 800 milyard ABŞ dolları saxlayır və eyni zamanda ticarət tərəflərini, o cümlədən BRİKS ölkələrini ikitərəfli hesablaşmalar üçün yerli valyutadan istifadə etməyə təşviq etməklə, de-dollarizasiya prosesini sürətləndirir. Unutmaq lazım deyil ki, bu, ABŞ-ın maliyyə sistemini hətta sarsıda və sabitliyi poza bilər.

Çində daxili birlik və uzunmüddətli baxış da əvvəlcədən nəzərə alınıb. Çin hökumətinin indi mübarizə aparmaq qərarına ictimai dəstək yetərincədir. Çin əhalisi ABŞ-ın absurd dərəcədə yüksək tariflərini ədalətsiz məhdudiyyət kimi qiymətləndirərək hökumətin mövqeyini böyük ölçüdə dəstəkləyir. Millətçilik və anti-Amerika əhval-ruhiyyəsi ictimai dəstəyi səfərbər etmək və ticarət münaqişəsi həll edilmədiyi təqdirdə adi vətəndaşların başına gələ biləcək iqtisadi çətinliklərin öhdəsindən gəlməyə kömək etmək üçün istifadə olunur. Müsbət cəhət odur ki, Çinin unikal iqtisadi modeli hökumətə sənaye siyasətində xeyli çeviklik verir.

Əsasən ticarət müharibəsində qarşı tərəfin dayanıqlığının hərtərəfli və obyektiv təhlili qərarların qəbulunda mühüm əhəmiyyət kəsb edir və Çin məhz bunu da əvvəlcədən nəzərə alıb. Bellidir ki, elektrikli işləyən nəqliyyat vasitələri, günəş panelləri və digər istehlak malları da daxil olmaqla, Çin məhsullarına ABŞ-ın tarifləri Amerikada inflyasiya və daxili ixtilafı gücləndirmək riski daşıyır. Nəzərə alınıb ki, bunun üçün də siyasi məsuliyyət məhz Ağ Ev administrasiyasının üzərinə düşəcək. Ümumilikdə, Çinin cavab tədbirləri impulsiv reaksiyalar deyil, ABŞ-ın ciddi reaksiyasından sonra qaçılmaz olan strateji hesablanmış addımlardır. Həmin strateji hesablanmış addımlarla Çin, ABŞ-ın hegemonluğunu qırmağa, çoxqütblü dünya nizamını gücləndirməyə və müttəfiqlərə, eləcə də düşmənlərinə nümayiş etdirməyə çalışır ki, Amerikanın təzyiqinə təslim olmaq irəliyə doğru yeganə yol deyil.

Tədbirlər həm instinktiv cavab, həm də strateji zərurət kimi görünür

Çinin ABŞ-a hansı mesajı verdiyi bellidir. Bəli, amerikalılara bildirilir ki, Çinə manipulyasiya obyekt deyil, bərabər, rəqib kimi yanaşılması gözlənilir. Həm də çatdırılır ki, ABŞ-ın birtərəfli yanaşmasının dönməz müqavimətlə qarşılaşdığı bu məqam "tarixi dönüş nöqtəsi" də ola bilər. Tramp və komandası "Amerikanı yenidən möhtəşəm et" lozungu altında hansısa məqsədə çatmaq üçün yaxşı planlaşdırılmış ola bilər. Lakin hətta həmin lozungun tərəfdarları da gec-tez etiraf etməli olacaqlar ki, global idarəçilik bir ölkənin qazancının digər ölkənin itkiləri hesabına əldə olunduğu birja deyil. Dünyada vəziyyətin məhz bu tarifi məsələləri fonunda yaxşılaşacağı və ya pisləşəcəyi hələlik sual altındadır və belli də deyil. Belli olan yalnız odur ki, ABŞ bir çox ölkələri, xüsusən də iqtisadi cəhətdən zəif olanları diz çökməyə və mərhəmət diləməyə məcbur etmək niyyətindədir. Amma bunu Çinə qarşı tətbiq edə bilmir.

Trampın öz hakimiyyətini gücləndirmək və birtərəfli hərəkət etmək meylinin yaxın gələcəkdə dəyişməsi ehtimalı olduqca azdır. Onun bəyənəmə reytingi 40 faiz civarında olsa da, bu, hələ də Qərb siyasi standartlarına görə əhəmiyyətli dəstək hesab olunur. ABŞ-Çin münasibətlərinin sürətlə pisləşməsi faktiki vəziyyətin göründüyündən daha ciddi olması və onun struktur nəticələrinin tarixən dərin və geniş əhatəli olması ilə danılmaz realılığa çevrilib. Çin üçün ABŞ ilə münasibətlər modeli artıq 50 il əvvəlki düşüncəyə uyğun gəlmir. Hər iki ölkədə beynəlxalq mənzərə və daxili şərait əsaslı şəkildə dəyişib. Doğrudur, Respublikaçılar üçün sarsıdıcı məğlubiyyət gözləməyə dəyməz və buna görə də Çinin sərt cavab tədbirləri həm instinktiv cavab, həm də strateji zərurət kimi görünür.

Tariflər qısamüddətli turbulentlik yarada bilsə də, dayanıqlığı poza bilməz və iqtisadi müstəvidə Çinlə mübarizə Trampın ən ciddi səhvi olar

Qeyd edək ki, Çin 28 Boeing 737 MAX və üç 787 Dreamliner təyyarəsinin tədarükünü dayandıraraq ki, bu da ABŞ-ın texnoloji mühafizəsinə qəsdən əks addım kimi dəyərləndirilir. İqtisadi cəhətdə, 2025-ci il üçün Çin artım proqnozunu təkə birinci rübdə üç dəfə azalaraq, Trampın tarifləri artırması səbəbindən 4,6 faizdən 4 faizə və ən sonda 3,4 faizə dəyişdi və bu, əsas qurumlar arasında ən bədbin proqnoz sayıldı. Bununla belə, qeyd etmək vacibdir ki, hətta bu sürətlə Çinin nəhəng iqtisadiyyatı hələ də global artımın təxminən üçdə birini təşkil edəcək. Etiraf edilməlidir ki, bu, mühüm bir məqamı vurğulayır və təsdiq edir ki, Trampın tarifləri qısamüddətli turbulentlik yarada bilsə də, Çin iqtisadiyyatının əsaslarını və dayanıqlığını poza bilməz. Çin iqtisadiyyatı strateji muxtariyyətini qoruyaraq bu geosiyasi fırtınadan nəhəng bir gəmi kimi, stabil qaydada üzərək keçir.

Çinlə "döyüşmək", daha dəqiq desək, ümumiyyətlə, iqtisadi müstəvidə mübarizə aparmaq Trampın ən ciddi səhvlərindən biri ola bilər. Təbii ki, bunu da zaman göstərəcək. Yaxın gələcəkdə Çin və ABŞ arasında tarif rəziləşməsi əldə olunsay belə, heç kim zəmanət verə bilməz ki, ABŞ prezidenti yenidən fikrindən daşınmayacaq. İki ən böyük iqtisadiyyat arasında mövcud ticarət müharibəsi, xüsusilə də digər böyük iqtisadi güclərin potensial səhv hesablamalarını nəzərə alaraq, lazımı qaydada cəmləşdirilməməsi, bu, global böhran üçün zəmin yarada bilər. Bir çox ölkələr üçün böyük miqyaslı ziyan, real dünya münaqişəsinin fon təhlükəsi kimi, demək olar ki, qaçılmaz olar. Bir çox ağıllı strateqlərin xəbərdarlıq etdiyi kimi, qarşıdakı hadisələr məhz davam edən regional münaqişələr və bəlkə də dünya müharibəsi ilə eyni həddə təlatümlü ola bilər.

İnam Hacıyev

Yeni Azərbaycan Partiyasının nümayəndələri Ulu Öndər Heydər Əliyevin xatirəsini yad ediblər

*Mayın 10-da müasir
müstəqil Azərbaycan
dövlətinin qurucusu,
xalqımız
Ümummilli Lideri
Heydər Əliyevin ana-
dan olmasının 102-ci
ildönümü ilə əlaqədar
Yeni Azərbaycan
Partiyasının nüma-
yəndələri Fəxri xiya-
banda Ulu Öndərin
xatirəsini yad edib,
məzarı önünə əklil və
gül dəstələri qoyub-
lar.*

Görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın da xatirəsi anılıb, məzarı üzərinə tər güllər düzülüb.

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 102-ci ildönümü ilə əlaqədar ağacəkmə aksiyası keçirilib

Mayın 10-da Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin anadan olmasının 102-ci ildönümü ilə əlaqədar Yeni Azərbaycan Partiyası və Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin birgə təşkilatçılığı ilə ağacəkmə aksiyası keçirilib.

Aksiya çərçivəsində Qaradağ rayonu, Müşfiqabad qəsəbəsi ərazisində 2000 ədəd Eldar şamı və zeytun ağacı əkilib. Eyni zamanda, ağacların əkildiyi ərazilərdə təmizlik işləri aparılıb, ağaclarla aqrotexniki qulluq göstərilib.

V.Yonesku: “Azərbaycan-regionda sabitlik, çeviklik və tərəfdaşlıq baxımından həlledici mövqedədir”

Rumıniyanın nüfuzlu “Cursul de Guvernare” (“Hakimiyyət Kursu”) analitik nəşrində Vladimi Yoneskunun yazdığı analitik məqalədə Avropa Komissiyasının Prezidenti Ursula fon der Leyenin iştirakı ilə Səmərqənddə keçirilmiş Aİ–Orta Asiya Sammitində aparılan müzakirələr barədə söz açılıb. Müəllif diqqətə çatdırır ki, Avropa İttifaqı (Aİ) Rusiya qazından asılılığı azaltmaq və yaşıl enerji keçidini sürətləndirmək məqsədilə Orta Asiya ölkələri ilə enerji və mineral əməkdaşlığını genişləndirməyə çalışır.

AZƏRTAC xəbər verir ki, məqalədə qeyd olunur ki, rəsmi bəyanatlardan fərqli olaraq, ekspertlərin əksəriyyəti Aİ-nin bu regiondakı planlarının yalnız uzunmüddətli perspektivdə uğur qazana biləcəyini bildirirlər. Vladimir Yonesku öz yazısında Azərbaycanın "Orta Dəhliz"-dəki əvəzlənməsinə və özünü qoruyub saxlamaq üçün bu zəminə zəhmət vəsaiti qoymağa hazır olduğunu qeyd edir. Zəhmət vəsaiti qoymağa hazır olduğunu qeyd edir. Zəhmət vəsaiti qoymağa hazır olduğunu qeyd edir.

mövqeyi Al üçün Azərbaycanı strateji təərəfda çevirib. Ursula fon der Leyen bildirib ki, Al tərəfin dən dəstəklənən infrastruktur layihələ ri bu dəhlizlə yün daşınma müddətin 30 gündən 15 günə endirə bilər.

V. Yoneskunun fikrincə, bu təşəbbüslər Azərbaycanın üzərindən keçən neqliyyat axınlarını daha da artıracaq və ölkəmizi enerji və xammal ticarətində regional mərkəzə çevirəcək. Məqalədə bildirilir ki, Avropa üçün qaz mənbəyi kimi Türkmənistan

ümidlər böyükdür. Lakin ölkənin Çinə uzunmüddətli qarşılıqlı müqavilələri, habelə Transxəzər boru kəmərinin tikintisinin qarşısında duran siyasi maneələr (xüsusilə Rusiya və İranın veto hüququ) bu planların reallaşmasını sual altına alır.

Buna baxmayaraq, Azərbaycanın mövcud infrastrukturunda enerji daşıma imkanları Avropa üçün alternativ rol oynaya bilər. Qazaxıstanın neftinin böyük hissəsi hazırda Rusiya üzərindən keçir. V.Yonesku qeyd edir ki, bu nəqliyyatı Azərbaycan üzərindən yönləndirilməsi istiqamətində aktiv addımlar atılır.

Müəllif yazır ki, Aİ-nin əsas maraqlarından biri də Mərkəzi Asiya nın zəngin nadir torpaq elementləri və strateji minerallarıdır. Bu resursların tədarükü üçün də "Orta Dəhliz" vasitəsilə Azərbaycan tranzit və logistik mərkəzinə çevrilə bilər.

Al rəhbərliyi yalnız resursların ixracını deyil, həm də yerli emal və sənaye potensialının inkişafını dəstəkləyəcəyini açıqlayıb. Azərbaycanın bu sahədə də Orta Asiya ilə Avropa arasında sənaye əməkdaşlığına platforma təqdim oluna bilər və bələcəyi vurğulanır.

Qeyd edək ki, Vladimir Yoneskunun yazısında ümumi nəticə ondan ibarətdir ki, Aİ-nin Mərkəzi Asiyaya yönəlmiş enerji və mineral strategiyası, hər nə qədər ambisiyalı olsa da, yalnız uzunmüddətli və sabit əməkdaşlıq şəraitində uğurlu qazana bilər. Bu prosesdə Azərbaycanın rolu təkcə tranzit ölkə olmaqla bitmir – ölkə həm də regionda sabitlik, çeviklik və tərəfdaşlıq baxımından həlledici mövqedədir.

Prezident İlham Əliyev: “Uzun fasilədən sonra bu il birinci dəfə keçirilən “Xaribülbül” musiqi festivalı şəhidlərimizin əziz xatirəsinə həsr olunub. Biz bu günü bizim qəhrəman hərbiçilərimizə borcluyuq, Azərbaycan xalqına borcluyuq. Xalq birləşdi, xalq həmrəylik göstərdi, bir yumruq kimi birləşdi və bu Qələbəni Azərbaycan xalqı qazandı. Bu, bizim hamımızın qələbəsidir”

Dövlətimizin başçısı 2021-ci il 7 may tarixli Sərəncamı ilə Şuşa şəhərini ölkənin mədəniyyət paytaxtı elan etdi. Bu Sərəncamla “Vaqif poeziya günləri” və

görə ömürlər yarımçıq qaldı, minlərlə şəhid qurban oldu Qarabağa. Elə Şuşada keçirilən “Xaribülbül” musiqi festivalının şəhidlərimizin ruhuna həsr olunmasında məqsəd də bu

uduzan yenidən məğlub olurdu, qürur duyarsa elə oradaydı-xaribülbülün yanında, əhatəsində, ondan kilometrərlə uzaqda, lakin bir ürəkdə, bir döyüntüdə, bir ritmdə

Xaribülbülün gözlərində yaş gördüm. Doğmalarını görmüşdü, anıyırdım onu. Bu, sevinc yaşı idi, o dolurdu, boşalırdı. Dünəni ilə bu gününün müqayisəsində kədərli atır, sevinci qarşılayırdı. Xaribülbülün üzü gülürdü. Bu, Üzeyirin, Natəvanın, Vaqifin, Xanın qurbətinin sona çatdığı an üçün idi. 30 ildə dağıdılmış, viranə edilmiş tarixi abidələr, məscidlər, pirlər üçün, həm də onlara yeni həyatın verilməsi üçün idi. Xaribülbül Prezident İlham Əliyevin çıxışını dinləyirdi:

taleyi öz əlində deyildi ki... Yaxşı ki dözdü, dayandı, yolunu gözlədi soydaşlarının. Budur, qayıdıb onlar, qayıdacaqlar da. Torpağı erməniyə verməyəcəkdilər ki...

Nə gözəl musiqilər səslənirdi, ilahi... Bu musiqilərlə illər öncə Ulu Öndərimizin “Arzu edirəm ki, sizinlə birlikdə gedək

Şuşaya. Gedəcəyik! İnanın ki, gedəcəyik! Şuşa Azərbaycanın gözüdür. Şuşa bizim mədəniyyətimizin, tariximizin rəmzi-dir” kimi inamlı fikirləri cınlayırdı qulaqlarımda. Dövlətimizin başçısı cənab İlham Əliyevin ata nəsihətinin yerinə yetirilməsi ilə bağlı qürurlu cümlələri qarışırdı bu musiqiyə: Necə böyük inamla, necə böyük sevgi

“Xaribülbül” festivalı da bərpa olundu. Həmin il may ayının 12 və 13-də Şuşada 30 il sonra keçirilən “Xaribülbül” musiqi festivalından - 44 günlük Zəfərimizin üzerine yeni bir Zəfər əlavə edən 2 günü tarixi Zəfərimizin 5-ci ildönümü ilində xüsusi olaraq xatırlayıram: Şuşada Cıdır düzündə keçirilən festivalı televiziya vasitəsilə bir qədər doluxsuna-doluxsuna, çox qürur duya-duya, lap çox fəxr edə-edə izləmişdim. Və izlədikcə də qəlbimdə özüm-özümə söhbət də etmişdim:

30 ilin yaralarına məlhəm 44 gün

Demişdim ki, budur, 365 günü tamam olur 30 illik hicranını vüsal edən Xaribülbülün. Şuşasına onun adını deyib gələnlərin nəvəsi, Azərbaycan musiqisinin o doğma səsi ilə bir qərinəyədək çiyinə düşmüş başını qaldırdı Xaribülbül. Onu deyib gəlmişdilər. Onun hüsnünü oxşamağa, yaralı qəlbine məlhəm olmağa, küskün könlünü almağa gəlmişdilər. 30 il əvvəl hər il adına keçirilən festivallarla erköyünlən, elə bu səbəbdən də gözü yollarda qalan Xaribülbül üçün toplaşmışdı festival iştirakçıları.

Mən də həmin 2 günə qayıdıram “Qarabağ” şikəstəsinin Şuşanın dağlarına, düzlərinə səpələnən səsinə hər daşın, qayanın, torpaqdan boylanan kiçik bir çiçəkdən, otdan tutmuş göydəki buludlara qədər “ciyərlərinə” çəkdiyini duyuram. Səmada qartalın süzməsindəki qüruru, doğma musiqini eşidib Cıdır düzünə üz tutan quşların sevincini hiss edirəm.

İkinci Qarabağ müharibəsində şəhid olan oğullarımız keçir bir-bir gözlərim önündən... Şuşadakı qəhrəmanlıqları, əlbəyaxa döyüşləri xatırlayaraq, “öldü var, döndü yoxdur!” iddiasını duyaraq yazıram. Sinələri, əlaəqləri ilə 30 ildə ot basmış, yolu, çığırtı itmiş Şuşaya yol açmalarından duyulanaraq yazıram. Yarımçıq qalmış ömürləri, yarımçıq qalmış arzuları, diləkləri duyaraq yazıram... 44 gündə cəbhədəydik, səngərdəydik, evimizdə gözlərimiz yollarda, qulaqlarımız səsdəydi. Dünyanın hər yerindəydik, işdə, məktəbdə, hələ bir yerdəydik. Ürəklərimizdə olan isə yenə də həmişəki idi, harada olduğumuzdan asılı olmayaraq eyni idi, eyni arzu: torpaqlarımızın azad olunması. Bu arzu bütün ömürlərdən, arzularından əziz idi azərbaycanlılar üçün. Ona

30 il sonrakı Xaribülbül festivalı-musiqili Zəfər

musiqinin sədaları fonunda Zəfərlə onların ruhunu bir daha müjdələmək, azad etdikləri Qarabağda səslənən musiqi ilə ruhlarını bəzəmək idi.

O dronlar, bu dronlar

44 gündə Qarabağda dronların göy üzündəki gezintisi düşməni bir-bir arıtladı kimi, festivalda səmada görünən dronlar isə Şuşanın füsunkarlığını Azərbaycan musiqisinin əsrarəngizliyi ilə birləşdirib Qarabağa, oradan Azərbaycana yayırdı. Ali Baş Komandanımız, müzəffər sərkərdəmizin, vətənpərvər gənclərin-igidlərin, mərdlərin Zəfər müjdesini bu dəfə Şuşadan göy üzünə qalxan musiqi anladırı. Şuşanın ucsuz-bucaqsız dağ-dərələri, sıldırım qayaları bir andaca musiqini udur, sanki yox edirdi. Bu bir həsrətdən doğan acıqımı, ehtiyacımıydı? Bəli, elədir... Bir qərinəyə yaxın həsrətin bitdiyi andı o an. Doymaq istəyirdi vüsala dağlar, həsrəti bu musiqinin səsi ilə sinəsindən qoparıb atırdı dərələr. Bu musiqi yazın ən gözəl anlarını bəxş edirdi bu yerlərə. 30 ildə heç bahar görməyən, 44 gündə payızı bahar olan ellərə Sanki yaz çiçəkləri bu anı gözəlməmişlər, onların musiqinin ritmi ilə açmalarını duydum. Hər not bir çiçək, hər çiçək bir bahardır. Bu musiqi onların günəşi, suyu. 30 ildə doğmayan günəşi, susuzluqdan yanan çiyyərlərinə axıb onlara həyat verən su

Göydə dronlar gəzirdi. Bu Zəfər festivalında Xaribülbülün rəqsini seyr edirdi, hafizəsinə köçürür, buradan dünyaya yayırdı. O dünyaya ki, 30 il susmuşdu. Haqq səsimizə səs verməmişdi. Ədalətə göz yummuşdu. Bu musiqi sükutun simfoniyası idi. Darmadağın edirdi o sükutu. Bütün diqqətləri Şuşaya- festivala, Zəfərin festivalına, Xaribülbülün həbsdən qurtardığı günə yönəldirdi. Xaribülbül səsləndirirdi bu simfoniyanı. Bu, Zəfər simfoniyası idi. Adı da tarixi ədalətin bərpası idi. Bu simfoniyanı dinləyən hər kəs öz payını alırdı: utanan utanırdı,

“Biz Şuşanı quracağıq, bərpa edəcəyik, mənfur düşməni isə Şuşanı dağıdırdı. İndi siz - burada olan vətəndaşlar, dostlar gəzəcəksiniz, görəcəksiniz ki, Şuşa hansı dağıntılara məruz qalıb. Amma yenə də deyirəm, biz Şuşamızı, Ağdamımızı, Cəbrayılımızı, Füzulimizi, Zəngilanımızı, Qubadlımızı, Laçınımızı, Kəlbəcərimizi qəlbimizdə yaşatmışdıq. Dağıdılmış məscidləri biz bərpa edəcəyik, amma o məscidlər işğal dövründə bizim qəlbimizdə ucaldılmışdı. İndi isə biz burada, Cıdır düzündə - hər bir azərbaycanlı üçün müqəddəs olan yerdə yığılmış və bu musiqi bayramını, bu birlik bayramını, bu qayıdış bayramını, bu ləyaqət bayramını qeyd edirik”. Dinlədikcə də qürurdan göz yaşlarını saxlaya bilmirdi.

Abidəsi, məscidi, dağı-dərəsi, şairi, şəxsiyyəti, gülü-çiyyəyi kimi, uğrunda can qoyan şəhidlərini də anırdı Xaribülbül. Ağlayırdı, lakin bu göz yaşları kədərdən çox qürur yaşlarına bənzəyirdi. Bunu onun arada bir bayatı pıçıldılarında duyurdum:

Şalım al bağlaram,
Qara yox, al bağlaram.
Qarabağda minlərimi
Mən qürurdan ağlaram.

Qürur duyurdum... Festivaldakı insanlar, bütün Azərbaycan qürur duyurdu.

Qürura bax, Şuşadan ətrafa yayılıb Qarabağ boyda olur

Yox, yox, Azərbaycan boyda olurdu. Buradan dünyaya yayılır, müharibədən sonrakı musiqi festivalı ilə bu əzəli torpaqların kimə məxsus olduğunu sərgiləyirdi. 30 il öncəki musiqi festivallarının davamı idi o Axı Şuşa festivalların keçirildiyi məkan olub. Burada, Cıdır düzündə erməni necə yallı gedə bilirdi? O yad ayaqlar, o yad nəfəslər, o naməlum musiqi Şuşanın sinəsinə yalnız dağ çəke bilirdi. Çəkdi də. Ölmək, yox olmaq əlində olsa idi, o yallıdan sonra Şuşa yer üzündən çoxdan silinmiş olardı. Lakin

ilə Heydər Əliyev deyirdi ki, biz Şuşaya qayıdacağıq, inanın ki, qayıdacağıq. O, özü inanırdı, bizi də inandırırı. Bizə də onun inamı, xalqın iradəsi əlavə güc verdi və bu gün biz buradayıq, bu müqəddəs torpaqda-yıq. Qeyd etdiyim kimi, bundan sonra bu torpaqlarda Azərbaycan xalqı əbədi yaşayacaq, bundan sonra Qarabağda Azərbaycan muğamı əbədi səslənəcəkdir.

Ardınca, “Şuşa, sən azadsan, Şuşa, biz qayıtmışıq!” kimi bənzərsiz cümlələr qarışıq musiqi Şuşanın səmasından dumanı, çəni çəkirdi. Günəş doğurdu bu yurda. Musiqi bayramına ellər sevinirdi. Dəmir yumruq bu musiqinin təsiri ilə bir daha göylərə qalxır, artıq Şuşanın yalnız səmasını seyr edə bilən yağının gözünün odunu bir daha alırdı. Burada-Şuşada daha əzəmətli, daha təsirli olurdu. Bir də ən çox təsirli olan bu idi:

Əzizim, bizim qala,
Həmişə bizim qala.
Tikmədim özüm qalam
Tikmişəm, izim qala.

44 günlük Zəfərə bərabər 2 günlük Zəfərimizin üstünə bir Zəfər də gəldi həmin günlər. Bu tarixi Zəfərlə hər il yenidən keçiriləcək “Xaribülbül” musiqi festivalı. Bu Zəfər ruhlı musiqi sədalarına ellər axışib gələcək. Düşmənin bağırtı çatladan Zəfər... Qonşuluqda pusquda durub dinlədikləri, məğlubiyyətlərinin acısını yaşadıkları musiqili Zəfər... Bir andaca təxəyyüləmdə hər il musiqi festivallarına yığışan insanların üzündə azad torpaqlarımızın sevinci bərq vurduqca, 30 illik həsrəti vüsal qovub qayalarından sonsuz dərələrin dibinə yuvarlandıqca, bəli, “bu qala bizim qaladır, həmişə də bizim qaladır”,- deyirəm. Bu qalanı yenidən bizimki edən cənab Prezidentimiz və şəhidlərimiz isə Azərbaycan tarixində qala talei, qala ömürlü şəxsiyyətlərdir: “Tikmədim ki, özüm qalam, tikmişəm, izim qala” misalı kimi...

Yeni Xaribülbül festivallarına doğru...

Mətanət Məmmədova

Müstəqil Azərbaycan Ümummilli Lider Heydər Əliyevin ideyalarının işığında zirvədən-zirvəyə, qələbədən-qələbəyə doğru irəliləyək dünyanın qüdrətli dövlətlərindən birinə çevrilib. Vətəni və xalqı qarşısında misilsiz xidmətlər göstərmiş Heydər Əliyevin ideyaları yaşayır, işıqlı gələcəyimiz təmin olunur. Ötən əsrin 90-cı illərində çox ağır, böhranlı vəziyyətə düçar olmuş Azərbaycan xalqı öz xilasına, bugünkü tərəqqisinə görə özünü Heydər Əliyevə borclu sayır. Tarixi qələbələrə imza atmış, böyük nailiyyətlər əldə etmiş, beynəlxalq aləmdə söz sahibinə çevrilmiş Azərbaycan ərazi bütövlüyünü və suverenliyini təmin etmiş dövlətdir.

Dahi Şəxsiyyət Heydər Əliyev tarixi yazan və yaradan, onu yönəltməyi və fəvq-ündə durmağı bacaran, dövlət idarəçiliyi və siyasi təlimlər elmini öz fəaliyyəti ilə dikte edən nadir şəxsiyyətlərdən biri olaraq əbədiləşib. XX əsrin sonu Azərbaycan xalqının həyatında tələyüklü bir dövr kimi xarakterizə olunur. Həmin dövrdə baş verən hadisələr Ulu Öndər Heydər Əliyevin hakimiyyətə gəlişi ilə dövlətçiliyimiz yox olmaq təhlükəsindən xilas edilib. Bütün həyatını Azərbaycanın və xalqın taleyi ilə bağlayan Ulu Öndər Heydər Əliyev müstəqil dövlətimizin tarixini yaradıb. Bütün həyatı boyu həmişə xalqının yanında olan Heydər Əliyev 1990-cı ildə törədilmiş 20 yanvar faciəsi zamanı Azərbaycan xalqına qarşı həyata keçirilən siyasətə etirazını bildirdi. Bu etiraz ona qarşı siyasi təqiblərin daha da şiddətlənməsinə səbəb oldu. Çətin və mürəkkəb dövrdə Azərbaycana qayıdıb xalqı ilə birlikdə olmaq istəyən Heydər Əliyev bütün çətinliklərə baxmayaraq, iradəsini ortaya qoydu və vətənə döndü. 1990-cı il iyulun 20-də Bakıya qayıdan Heydər Əliyev iki gün sonra Naxçıvana yola düşdü.

SAĞLAM İDEOLOGİYAYA ƏSASLANAN BİRLİK

Ulu Öndər Heydər Əliyevin Sədrliyi ilə 1990-cı il noyabrın 17-də Naxçıvan Ali Məclisinin iclasında Muxtar Respublikanın adından "sovet sosialist" sözlərinin götürülməsi, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin üçrəngli, aypara və səkkizguşəli ulduz nişanlı bayrağının dövlət bayrağı kimi qəbul edilməsi və bu barədə Azərbaycan Parlamenti qarşısında qanunvericilik təşəbbüsü qaydasında məsələ qaldırılması haqqında tarixi qərarlar qəbul edildi. Naxçıvanda həyata keçirilən demokratik tədbirlər bütün Azərbaycana nümunə oldu. 1991-ci il fevralın 5-də Azərbaycan SSR Ali Sovetinin sessiyası demokratik qüvvələrin tələbi ilə bir sıra tarixi qərarlar qəbul edildi. Dövlətin adı dəyişdirilərək "Azərbaycan Respublikası" adlandırıldı, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin bayrağı dövlət bayrağı kimi təsdiq olundu. 1991-ci il avqustun 26-dan Naxçıvan Muxtar Respublikası ərazisində Azərbaycan KP-nin fəaliyyəti dayandırıldı və onun bütün strukturları ləğv edildi.

1991-ci il sentyabrın 3-də Heydər Əliyev Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Sovetinin

sədri seçildi və müvafiq qanunvericiliyə əsasən həm də Azərbaycan Respublikası Ali Soveti sədrinin müavini oldu. Muxtar respublikanın düşmən hücumundan və sosial-iqtisadi böhrandan xilas istiqamətində mühüm qərarlar qəbul edən dahi rəhbər digər tərəfdən Azərbaycanı müstəqil, xalqımızı firavan görmək istəyirdi. Ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin Ali Məclisin Sədri olarkən dünya azərbaycanlılarını bir ideya ətrafında - Vətənə və xalqa xidmət uğrunda birləşməyə səsləməsi də bu istəkdən, bu arzudan irəli gəlirdi. Çünki xalq arasında sağlam ideologiyaya əsaslanan birlik olmadan ölkəni düşdüylə bəlalardan qurtarmaq və inkişaf yoluna çıxarmaq mümkün deyildi. 1991-ci il dekabrın 16-da Ali Məclis tərəfindən "31 Dekabr Dünya Azərbaycan Türklərinin Həmrəylik və Birlik Günü haqqında" Qərarın qəbul edilməsi, bu mənada, xüsusi əhəmiyyətə malikdir. Ulu Öndər həmin dövrdə xarici iqtisadi əlaqələrin qurulması sahəsində də mühüm addımlar atıb, 1992-ci ildə qonşu Türkiyə Cümhuriyyətinə və İran İslam Respublikasına səfərlər edib, keçirilən görüşlərdə iqtisadi sahədə əməkdaşlığa dair protokollar imzalayıb. Nəticədə hər iki dövlətlə iqtisadi, mədəni, təhsil və digər sahələrdə qarşılıqlı münasibətlər qurulub.

İCTİMAİ-SİYASİ HƏYATDA MÜHÜM TARİXİ HADİSƏ

Müstəqil Azərbaycanın Qurucusu Heydər Əliyev ən yeni tariximizin çətin anlarından şərəflə çıxaraq, müstəqilliyimizin gerçəkləşməsində və ictimai-siyasi həyatımızın bütün istiqamətləri üzrə inkişafın təmin edilməsində qarant rolunu oynadı. Ölkəmizin ictimai-siyasi həyatı, gələcəyi üçün daha mühüm bir hadisə 1992-ci il noyabrın 21-də yenə də Naxçıvanda baş verib: müstəqil Azərbaycanın ən qüdrətli partiyası olan Yeni Azərbaycan Partiyası yaradılıb. Azərbaycanın gələcəyinin təhlükə qarşısında qaldığı, dövlətimizin taleyinin həll olunduğu bir dövrdə yaranan Yeni Azərbaycan Partiyası milli dövlətçiliyimizin inkişafı üçün son dərəcə əhəmiyyətli olan yeni tarixi mərhələnin əsasını qoyub. Qeyd edək ki, Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılması Azərbaycan dövlətçiliyinin formalaşması prosesinə təsirini göstərdi. YAP yaranandan, Azərbaycanın siyasi həyatında özünəməxsus rola malik olan təşkilat kimi qəbul edildi. Bunun da əsas səbəbi o idi ki,

Qüdrətli Azərbaycanın QURUCUSU

partiyanın rəhbərliyində Ulu Öndər Heydər Əliyev kimi Azərbaycan xalqının böyük hörmət və inam bəslədiyi Dahi Şəxsiyyət dayanırdı. YAP Azərbaycan dövlətinin müstəqilliyinin qorunub-saxlanılmasında və dövlətçiliyimizin inkişaf etdirilməsində müstəsna xidmətləri olan siyasi təşkilata çevrildi. 1993-cü ilin oktyabr ayının 3-də YAP-ın Sədri Heydər Əliyevin Prezident seçilməsi ilə partiyanın həyatında yeni dövrün əsası qoyuldu.

Müasir dövrümüzdə Yeni Azərbaycan Partiyası Heydər Əliyev ideyalarına əsaslanır, Heydər Əliyev şəxsiyyətində əks olunan mənəvi gücü cəmiyyətimizə transfer edir. YAP-ın əsas məqsədi Heydər Əliyev ideyalarını yaşatmaq, bu ideyalar əsasında Azərbaycan cəmiyyətini kökləyərək, inkişafın əsas istiqamətlərini müəyyənləşdirməkdən ibarət olub. Tarixi gedişdə YAP bu mis-siyanı layiqincə yerinə yetirib.

"ƏGƏR RESPUBLİKADA İCTİMAİ-SİYASİ SABİTLİK OLMA SA"

Heydər Əliyevin 1993-cü ildə Azərbaycan rəhbərliyinə qayıdışı ilə ölkənin ictimai-siyasi, sosial, iqtisadi, elmi-mədəni həyatında, beynəlxalq əlaqələrində əsaslı dönüş yarandı. Elmi əsaslarla beynəlxalq norma və prinsiplərə uyğun müstəqil dövlət quruculuğu prosesi başlandı. Milli Ordu formalaşdı, torpaqlarımızın müdafiə olunması ilə bağlı mühüm addımlar atıldı. Atəşkəsə nail olmaq üçün bütün siyasi və diplomatik vasitələr işə salındı və bunun nəticəsində 1994-cü ilin mayında atəşkəsə nail olundu. Azərbaycan dövlətini dünya dövlətləri arasında irəli çıxaran, ölkəmizi parçalanmaq təhlükəsindən xilas edən, respublikamızın inkişafına möhkəm zəmin yaradan Ulu Öndər Heydər Əliyev Azərbaycanın müstəqilliyinin sütunlarını möhkəmlətdi, onun dünyaya integrasiya olunmasına töhfələrini verdi. Şöhrətli siyasətçi və dövlət xadimi Ulu Öndər Heydər Əliyevin ölkəmizə rəhbərlik etdiyi dövr ərzindəki fəaliyyəti Azərbaycanın iqtisadi, sosial və mədəni tərəqqisinə, xalqımızın firavanlığı və xoşbəxtliyi, ölkəmizin dünya birliyində özünəməxsus layiqli yer tutması uğrunda mübarizəyə həsr edilmişdir. Məhz Ümummilli Liderin zəngin siyasi təcrübəsi və yüksək idarəçilik bacarığı vətənə olan tükənməz sevgisi Azərbaycanın dövlət müstəqilliyini təhlükədən qurtardı. "Əgər respublikada ictimai-siyasi sabitlik olmasa, sağlam ictimai-siyasi mühit olmasa, heç bir sosial-iqtisadi proqramdan, yaxud problemlərin həll edilməsindən söhbət gedə bilməz", - deyirdi Heydər Əliyev.

Dahi Öndər Heydər Əliyevin müəllifi olduğu 1994-cü ilin 20 sentyabrında nəhəng neft müqaviləsi - "Əsrin müqaviləsi" imzalandı. Azərbaycanın "Əsrin Müqaviləsi"ndən başlanan yolu haqqında Ümummilli Lider Heydər Əliyev belə deyib: "1994-cü ildən Azərbaycan dövləti özünün yeni neft strategiyasını həyata keçirir və bu strategiyasının da əsas mənası, əsas prinsipləri Azərbaycanın zəngin təbii sərvətlərindən, o cümlədən, neft və qaz sərvətlərindən Azərbaycan xalqının rifahı naminə daha səmərəli istifadə etməkdən ibarətdir".

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin xalqın təkidlə tələbi ilə ikinci dəfə hakimiyyətə qayıdışdan sonra qısa müddət ərzində həyata keçirilən uğurlu islahatlar nəticəsində ölkə-

mizin bütün sahələrində, o cümlədən ordu quruculuğu istiqamətində dönüş yarandı. Atəşkəs dövründə ordu quruculuğunun uğurlu aparılması üçün Heydər Əliyev dövlətin strateji siyasətini müəyyənləşdirdi. Milli zabıt kadrlarının hazırlanması üçün mükəmməl hərbi təhsil sistemi formalaşdırdı. Bütün bunlarla yanaşı, ordunun maddi-texniki bazasının təkmilləşdirilməsi istiqamətində ciddi addımlar atıldı. 1998-ci ilin mayında Prezident Heydər Əliyevin Fərmanı ilə iyunun 26-sı Cümhuriyyətin varisi olan müstəqil Azərbaycan Respublikasında Silahlı Qüvvələr Günü elan edildi. Ulu Öndər Heydər Əliyevin 1999-cu il fevralın 20-də Silahlı Qüvvələrin Hərbi Akademiyasının yaradılması, 20 avqust 2001-ci ildə respublikamızda fəaliyyət göstərən hərbi məktəblərin statusunun artırılması və nəhayət, 17 avqust 2002-ci ildə Silahlı Qüvvələrə Yardım Fondunun yaradılması haqqında imzaladığı fərmanlar əsaslı dönüşlə nəticələndi. Müasir dövrümüzdə Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin quruculuğu prosesi Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir və ordumuz inkişaf, təkmilləşmə dövrünü yaşayır. Azərbaycan Cənubi Qafqaz regionunda ən güclü orduya malik ölkə statusunu daşıyır. Ölkəmizdə istehsal olunan bir çox hərbi məhsullar ordumuzun potensialının gücləndirilməsində əsas amillər sırasındadır.

Ulu öndər Heydər Əliyevin ən böyük arzusu Qarabağın düşmən tapdağından azad edilməsi, ərazi bütövlüyümüzün bərpası idi. Ümummilli Liderin illər öncə böyük uzaqgörənliklə dediyi bu sözlər yada düşür: "Qarabağ məsələsini həll edəcəyik. Zaman lazımdır, vaxt lazımdır. Azərbaycan torpaqları heç vaxt onun əlindən gedə bilməz. Bizim işğal olunmuş torpaqlarımız mütləq qaytarılacaqdır. Nəyin bahasına olur-olsun".

Bütün ömrünü doğma Vətənə və xalqına həsr edən, "Şuşasız Qarabağ, Qarabağsız Azərbaycan yoxdur", - deyən dahi şəxsiyyətin vəsiyyətini onun layiqli davamçısı, Azərbaycan Prezidenti, Silahlı Qüvvələrimizin Müzəffər Ali Baş Komandanı İlham Əliyev yerinə yetirdi, 30 illik işğala hərbi-siyasi yolla son qoyuldu. Üçrəngli bayrağımız yenidən Vətən torpaqlarında, Qarabağın döyünən ürəyi olan Şuşada dalğalanmağa başladı.

Tarixi qələbənin qazanılmasında Ali Baş Komandan, Müzəffər Azərbaycan Ordusudur. 44 gün davam edən Vətən müharibəsində Azərbaycan Prezidentin rəhbərliyi ilə Azərbaycan Ordusu Zəfərimizi tariximizə həkk etdi. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev çıxışlarının birində bildirdiyi kimi, "Biz bu gün Silahlı Qüvvələrimizi vahid proqram əsasında inkişaf etdiririk və əminəm ki, yaxın gələcəkdə bizim Ordumuz yeni, yüksək səviyyəyə qalxacaqdır. Mən bunu artıq demişəm, bir daha demək istəyirəm, bu gün Azərbaycan Ordusu müharibə dövründə qəhrəmanlıq və peşəkarlıq göstərmiş Azərbaycan Ordusundan daha da güclüdür". Prezident İlham Əliyev tərəfindən həyata keçirilən uğurlu daxili və xarici siyasət kursu Ulu Öndər Heydər Əliyev ideyalarına söykənir və əldə edilən dinamik inkişaf, sarsılmaz ictimai-siyasi sabitlik göstərir ki, müasir müstəqil Azərbaycanın seçdiyi strateji yol milli maraqlara və xalqın ali iradəsinə əsaslanır.

Zümrüd BAYRAMOVA

“Adel sindromu” – sevgi xəstəliyidirmi?

“Adel sindromu öz adını məşhur fransız yazıçısı Viktor Hüqonun qızı Adelin adından götürüb. O, qeyri-adi sevgisi ilə tarixə düşmüş qadınlardan biri olub. 1861-ci ildə Adel Pinson adında bir zabitlə tanış olur və zaman keçdikcə başa düşür ki, Pinson onun həyatının sevgisidir. Lakin Pinson onunla ciddi münasibət düşünmür və getdikcə Adelin hədsiz sevgisi onu bezdirir, buna görə də Adeldən ayrılır. Lakin Adel bunu qəbul edə bilmir, Pinsonun izinə düşür. Evinə yaxın yerdə kirayə tutur, hətta Pinsonun borclarını belə ödəyir.

Pinson isə evlənilir, ailə-uşaq sahibi olur, lakin Adel hələ də zabitin onu sevdinə inanır, ondan əl çəkmir. Sonunda, Adel tamamilə müflisləşəndən sonra onu bir nəfər Fransaya aparır. Atası onu ruhi xəstəxanaya yerləşdirir. Adel ömrünün sonuna kimi həmin xəstəxanada qalır. Bu fikirləri S A-ya açıqlamasında Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin müəllimi, psixologiya üzrə fəlsəfə doktoru Yeganə Əsgərova bildirib.

Psixoloqun sözlərinə görə, Adel sindromu tibbdə çox geniş tanınmasa da, lakin tez-tez platonik, dəlicəsinə sevgi hadisələrindən danışılarkən istifadə edilən terimdir. “Adel sindromu”lu insanlar psixoloji durumlarına nəzarət etməkdə çətinlik çəkirlər. Bu sindromu yaşayan insanlar gecələri narahat yatır, sevdikləri insanı yuxuda bir neçə dəfə görürlər. Həyatla əlaqələrini kəsirlər, telefonlara cavab vermirlər, məktubları cavabsız qoyurlar, hətta zamanla əmək qabiliyyətlərini belə itirirlər. Belə insanların dilinin hər kəlməsində sevdiliyi insanın adı olur, hər yerdə hamıya onun haqqında danışır. Sevdiliyi insana aid hər şeyi – məktubları, e-mailləri, mesajları, biletləri və s. yığıb saxlamağa başlayır. Onlar sevgidə aktiv partnyor sayılırlar.

“Adel sindromu” zaman keçdikcə bəzən sindrom olmaqdan çıxır, insanı xəstəliyə düşür edir. Xəstə sevgiyə o qədər inanır ki, zaman keçdikcə özünə baxmağı da unudur. Bu sindroma, ümumiyyətlə demək olar ki, çox vaxt gözəl, baxımlı və cəlbedici xanımlar tutulur. Adel sindromlu insanlara bu sindromdan yaxa qurtara bilənə qədər həmişə dəstək olunmalıdır. Lakin bunu edərkən iş təkcə yardım edənə deyil, sindrom qurbanının

Psixoloq açıqladı

da üzərinə düşür. Belə ki, xəstə deyilənlərə əməl etməlidir. Bu sindrom qurbanlarına izah etmək lazımdır ki, sevdikləri insan haqqında düşünməyə az zaman ayırırlar. Özlərinə bir məşğuliyyət tapırlar. Məsələn, yoqa ilə məşğul ola, velosiped sürə, dostları ilə görüş təşkil edib zamanlarını dəyərləndirə, hətta alınmasa müxtəlif dil kurslarına belə gedə, yeni tanışlıqlar edə bilərlər. Əgər gecələr uzanarkən tavana baxanda sevdiliyi insan ağılına gəlsə, onu xatırlayırsa, uzanmaq şəklini dəyişməlidirlər. Əgər pəncərə önündə durarkən sevdiliyi insanı düşünsə, bu zaman pəncərəyə yaxın getməməsi daha məqsədəuyğundur. Sevdiliyi insanla əlaqəsi olan insanlardan uzaq durmalı, onlarla ünsiyyətdən qaçmalı, sevgi musiqilərini dinləməməli, vaxtilə onunla getdiyi məkanlara getməyib, daha fərqli, gözəl məkanlar tapmalıdırlar. Özlərinə zaman ayıraraq yeni fərqliliklər etməli, əgər qadıncırsa saçlarını kəse, yaxud rəngləyə bilərlər, idman zallarına yazılıb vaxtlarını dəyərləndirə bilərlər. Xarici ölkələrə səyahət edə bilərlər. Hətta özlərinə kitabça tutaraq sevdiliyi insanın pis və xoşagəlməz əməllərini, xasiyyətlərini həmin kitabçaya yazsa bilərlər.

“Belə dəyişikliklər “Adel sindromu”lu insanlara müsbət təsir edəcək və hətta onları bu sindromdan çıxara biləcək. Amma hər “Adel sindromu”lu qurbanında bu dəyişikliklər alınmır və bu zaman müsbət nəticəni də gözləmək mümkünsüz olur. Ona görə də belə hallarda sindrom qurbanları mütləq psixoloqa müraciət edərək mütəxəssis köməyi almalıdırlar. Ancaq bəzən sindrom daşıyıcıları buna belə gecikirlər və artıq işdən keçmiş olur. Qeyd etmək lazımdır ki, sadaladığımız dəyişiklikləri bir Adel sindromlu edirsə, deməli, hələ özünü idarə edə bilir və hər şeyi bərpa etmək üçün mübarizə aparır. Lakin etmirsə, bu zaman bu sindrom daha da şiddətlənir, artıq onlar nə dəyişiklik, nə də psixoloji dəstək belə istəməzlər, həyatla əlaqələrini kəsirlər, ancaq xəyal dünyalarında ruhi vəziyyətləri gərgin halda yaşamağa davam edirlər. Ona görə də bu sindromun ağır daşıyıcıları özlərini ruhi dispanserdə tapırlar. Odur ki, bu xəstəliyin ilk simptomları ortaya çıxan kimi psixoloqa müraciət etmək lazımdır, əks halda isə acı nəticələrlə üz-üzə qala bilərlər”, - deyər psixoloq Yeganə Əsgərova qeyd edib.

Afət Tahirqızı

İşə qəbul zamanı sertifikatlar nə dərəcədə önəmlidir?

“Müasir əmək bazarında sertifikatlar namizədin peşə bacarıqlarını və praktiki biliklərini təsdiqləyən rəsmi sənəd kimi geniş şəkildə dəyərləndirilir. Lakin onların işə qəbul prosesində rolu və əhəmiyyəti bir sıra amillərdən — sahədən, vəzifənin mahiyyətindən, işəgötürənin siyasətindən və ölkənin əmək qanunvericiliyindən asılı olaraq dəyişir.

Bəzi hallarda sertifikatlar işə qəbul üçün zəruri şərt sayılır, bəzən isə yalnız əlavə

hüquqi və peşəkar statusu müəyyən edən bir vasitədir. Lakin bu sahədə mübahisəli məqamlar da var. Əgər sertifikat yalnız formal prosedurla, real bacarıq ölçülmədən verilsə, o zaman onun dəyəri kağız parçasından o yana keçmir.

Bəzi sahələrdə isə sertifikat olmadan ümumiyyətlə işə qəbul mümkün deyil. Tibbi xidmətlərdə, təhlükəsizlik və nəqliyyat sahəsində, enerji və elektrotexnika sahələrində təh-

EKSPERT AÇIQLADI

sertifikatlar daha çox “lifelong learning” (ömürboyu təhsil) yanaşmasının bir hissəsi kimi qəbul edilir. Məsələn, Almaniyada və Skandinaviya

üstünlük kimi qiymətləndirilir. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında təhsil eksperti Kamran Əsədov deyib.

Kamran Əsədov sözlərinə belə davam edib: “Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinin 24-cü maddəsinə görə, işəgötürən işçi üçün ixtisas və ya peşə üzrə müəyyən bilik və bacarıqları tələb edə bilər. Bu tələbin sübutu kimi işə rəsmi təhsil sənədləri ilə yanaşı, müxtəlif sertifikatlar da qəbul olunur. Xüsusilə də texniki, informasiya texnologiyaları, maliyyə, audit və beynəlxalq hüquq sahələrində sertifikatlar həm yerli, həm də global miqyasda rəqabətə davamlılığı artıran əsas faktorlardan biridir.

Məsələn, kompüter və proqramlaşdırma sahəsində bir namizədin Cisco (CCNA), Microsoft (MCP, MCSA), Google (Professional Cloud Architect), Python, Java və s. kimi sertifikatlara malik olması onun texniki savadının və bacarığının sübutu kimi çıxış edir. Maliyyə sahəsində CFA (Chartered Financial Analyst), ACCA, CPA və ya CIMA kimi beynəlxalq sertifikatlar işəgötürənlər tərəfindən yüksək qiymətləndirilir və çox vaxt işə qəbul üçün ilkin şərt kimi irəli sürülür.

Pedaqoji sahədə, xüsusilə Azərbaycan məktəblərində və liseylərdə sertifikatlaşdırma prosesi artıq dövlət siyasətinə çevrilib. Müəllimlərin sertifikatla təsdiqlənməsi onların işdə qalması və ya maaş artımı üçün əsas amillərdən birinə çevrilib. Bu baxımdan sertifikat sadəcə əlavə sənəd yox,

lüksizlik tələbləri sertifikatlaşdırmanı zəruri edir. Bu kimi sahələrdə sertifikat həm hüquqi məsuliyyət, həm də insan həyatına təsir baxımından kritik əhəmiyyət daşıyır. Məsələn, sürücülük vəsiqəsi, elektrotexnik üçün təhlükəsizlik sertifikatı, tərcüməçi üçün dil səviyyəsini təsdiqləyən beynəlxalq sertifikatlar işəgötürən tərəfindən tələb oluna bilər.

ölkələrində bir çox şirkətlər işçilərini davamlı olaraq sertifikatlaşdırma proqramlarına göndərirlər və bu sənədlər onların yüksəlişi üçün əsas göstərici olur. ABŞ-da isə LinkedIn Learning, Coursera və edX kimi platformaların verdiyi sertifikatlar bir çox texniki sahələrdə artıq işə qəbul zamanı nəzərə alınır.

Nəticə etibarilə, sertifikatlar işə qəbul zamanı mühüm

Lakin bütün hallarda sertifikatın özündən daha önəmli olan onun məzmunu və əldə edilmə prosesidir. Əgər sertifikat yalnız kommersiya məqsədilə, real tədris və təcrübə olmadan verilibsə, bu həm namizədin, həm də sistemin etibarlılığını sual altına alır. Təəssüf ki, Azərbaycanda son illərdə bəzi özəl kurs və mərkəzlər tərəfindən saxta və ya keyfiyyətsiz sertifikatlar verilməsi bu sənədlərə inamı zədələyib. Bu baxımdan işəgötürənlər getdikcə daha çox “praktik bacarığa əsaslanan müəssisə və sınaq” mərhələlərinə üstünlük verirlər.

Dünya təcrübəsində isə

əhəmiyyət kəsb edir, lakin bu, onların hansı sahəyə, hansı səviyyəyə və hansı keyfiyyətə aid olmasından asılıdır. İşəgötürənlər üçün sertifikat namizədin öyrənmə həvəsini, özünü inkişaf etdirmə motivasiyasını və sahəyə olan bağlılığını göstərən vacib signaldır. Eyni zamanda, bu sənədlər əmək bazarında rəqabət qabiliyyətini artırır. Lakin sertifikatlar real bacarığı əvəz etməməli, yalnız onun göstəricisi kimi çıxış etməlidir. Buna görə də, sertifikatlı olmaq vacibdir, amma daha vacibi o sertifikatın arxasında dayanan real bilik və bacarıqlardır.

Ayşən Vəli

Erməni vandalizmini sübut edən kütləvi məzarlıqlar

Zorla müharibəyə cəlb edilən, işğala, əhalisi soyqırımına məruz qalan, qətlə yetirilən bütün ölkələrdə gühahsız insanların gömüldüyü toplu məzarlıqlar olub, bu gün də var. Böyük dövlətlərin və xaricdəki güc mərkəzlərinin dəstəyi ilə Ermənistanın Azərbaycan ərazilərinə təcavüzü nəticəsində həm torpaqlarımız işğal olundu, həm də o ərazilərdə yaşayan insanlar soyqırımına məruz qaldı, itkin düşdü, əsir və girov götürüldü.

O da məlumdur ki, Birinci Qarabağ müharibəsi dövründə Azərbaycanın 4 minə

Son 4 ildə 23 belə məzarlıq aşkarlanıb

rımını törətməklə, "Dağlıq Qarabağ"da yaşayan azərbaycanlı mülki əhalinin bir hissəsi-

nlər törədilmişdi ki, onların ən dəhşətli Başlıbel kəndində olub. Başlıbelin işğalı

düşmüş, girov götürülmüş vətəndaşlarla əlaqədar Dövlət Komissiyası məlumat yaymışdı.

Müharibə cinayətləri və bəşəriyyətə qarşı cinayətlər törətmiş bəzi şəxslər bu gün Azərbaycanın ədalət mühakiməsi qarşısında cavab versə də, Ermənistanda buna görə hələ bir nəfər belə məsuliyyətə cəlb olunmamış, əksinə onlar qəhrəmanlaşdırılmışdır. Eyni zamanda, müxtəlif vaxtlarda Ermənistanda olan hərbi canilər, komandirlər kütləvi məzarlıqlar barədə məlumatlara sahib olduqlarını bildirmişdir. Buna baxmayaraq, Ermənistan hələ də bu məzarlıqların, o cümlədən Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı Natiq Qasimovun qalıqlarının yeri barədə məlumatları verməkdən imtina edir. Beləliklə, Ermənistan Azərbaycana qarşı müharibə cinayətlərini davam etdirir. Onu da qeyd edək ki, itkin düşmüş azərbaycanlıların Avropa İnsan Hüquqları Konvensiyasının tələblərinə uyğun olaraq lazımı qaydada qeydə almaqla və ya araşdırmamaqla, onlar haqqında məlumat verməməklə Ermənistan bu sənədin ən azı 4 maddəsini pozur. Bundan başqa, itkin düşmüş şəxslərin dəqiq siyahısı Beynəlxalq Qızıl Xaç Komitəsinin xətti ilə Ermənistana təqdim edilib və mütəmadi olaraq yenilənir. İndilikdə Ermənistanın itkin düşmüş azərbaycanlıların taleyi ilə bağlı heç bir məlumat verməməsi həmin azərbaycanlıların Konvensiyanın 2-ci maddəsində nəzərdə

yaxın vətəndaşı itkin düşüb və bu gün onların taleyi Ermənistan hər hansı bir informasiya verməkdən yayınır. 44 günlük Vətən müharibəsi ilə Azərbaycan torpaqlarının böyük hissəsini işğalçı Ermənistanın tapdağından azad etdi və 2023-cü ilin sentyabr ayında baş verən lokal antiterror tədbirləri nəticəsində öz ərazilərində suverenliyini təmin etdi və ərazi bütövlüyünə nail oldu. Müharibə nəticəsində azad olunan ərazilərimizdə böyük və dəhşətli mənzərələrlə qarşılaşdıq. Mətbuatda 2020-ci il dekabrın 1-nə olan məlumata əsasən, Birinci Qarabağ müharibəsi nəticəsində aralarında 71 uşaq, 267 qadın, 326 qoca olmaqla, itkin düşmüş 3890 azərbaycanlının, o cümlədən əsir və girov götürüldüyü müəyyən edilmiş 872 nəfərin sonrakı taleyi məlum deyil. 4 min nəfərə yaxın taleyi məlum olmayan vətəndaşlarımız barədə Ermənistanın hər hansı bir məlumat verməkdən yayındığı məlumdur. Həm müharibəyə qədər, həm də müharibədən sonra Ermənistan bu istiqamətdə addım atmaq istəmir.

Bildiyimiz kimi, Prezident İlham Əliyevin müvafiq tapşırığına əsasən, işğaldan azad edilmiş ərazilərdə I Qarabağ müharibəsi zamanı itkin düşmüş Azərbaycan vətəndaşlarının ehtimal edilən məzar yerlərinin müəyyən edilməsi istiqamətində axtarış tədbirləri hələ də davam etdirilir. O vaxt Ermənistanın hərbi-siyasi rəhbərliyi Əsgəranın Meşəli kəndində, Şuşanın Malıbəyli və Quşçular kəndlərində, Xocavəndin Qaradağlı kəndində, Xocalı şəhərində, Kəlbəcərin Ağdaban kəndində və digər yerlərdə dinc əhalinin amansız şəkildə sisteməlik və kütləvi qırğını, soyqı-

ni fiziki cəhətdən məhv etmək, qalan hissəsinin isə müqavimət əzmini qıraraq regionu onlardan təmizləmək məqsədi güdürdü. 2024-cü ilin əvvəllərində Xocalı şəhərinin mərkəzində (keçmiş xalça fabrikinin yaxınlığında) əsaslı bərpa-quruculuq işləri çərçivəsində aparılan qazıntı işləri zamanı basdırılmış vəziyyətdə kütləvi insan qalıqlarının aşkar olundu. Baş Prokurorluğun keçirilən prosessual hərəkətlər nəticəsində daha 1 nəfərə aid insan qalıqları aşkar olunub və bununla da kütləvi məzarlıqdan tapılan qalıqlarının ən azı 14 nəfər insana məxsus olması, onların işğəncələrə məruz qalmaları, mənsub olduqları dinin tələblərinə uyğun qaydada dəfn olunmamaları və xüsusiyyətlərinə görə ən azı 25 il əvvəl basdırılması müəyyən edilib. Əlbəttə, bu, birinci və sonuncu kütləvi məzarlıq deyil, neçə-neçə kütləvi məzarlıqlar başqa ərazilərdən aşkarlanıb.

Onu da qeyd edək ki, ötən illərdə Xocalı rayonunun Fərrux kəndi ərazisində aşkarlanan insan qalıqlarının Birinci Qarabağ müharibəsində Fərrux yüksəkliyi və eyniadlı kənd uğrunda gedən döyüşlərdə şəhid olmuş şəxs və ya şəxslərə aid olması ehtimal edilirdi. Füzuli rayonunun Aşağı Seyidəhmədli, Ağdam rayonunun Sarıcalı kəndlərində də kütləvi məzarlıq aşkar olunub. Aparılan qazıntı işləri nəticəsində Şuşa həbsxanası ərazisində 17 şəxsə aid olduğu ehtimal edilən insan qalıqları aşkarlanıb. Əvvəl də Şuşa həbsxanasının ərazisində kütləvi məzarlıq tapılmışdı. Kəlbəcər şəhərində yenidənqurma və bərpa işləri ilə bağlı aparılan qazıntı zamanı daha bir kütləvi məzarlıq aşkarlanmışdı. Birinci Qarabağ müharibəsi zamanı Kəlbəcərdə bir çox qırğ-

zamanı erməni quldurları 27 nəfəri güllələmişdilər. Aşkarlanan insan qalıqlarının da o qırğınların qurbanlarına aid olduğu ehtimal edilirdi. 2022-ci ilin oktyabrında Xocavənd rayonunun Edilli kəndində Birinci Qarabağ müharibəsində ermənilər tərəfindən qətlə yetirilən 12 azərbaycanlının dəfn olunduğu kütləvi məzarlıq barədə Əsir və itkin

tutulmuş yaşamaq hüququnun kobud şəkildə pozulduğu şəraitdə öldürülməsi ehtimalını doğrurur. Həmçinin itkin düşmüş azərbaycanlıların yaxınlarına, qohumlarına onlar haqqında məlumat verməməklə Ermənistan bu insanlara mənəvi işğəncə verməkdə davam edir.

Sevinc Azadi

1 868 müəllim iş yerini dəyişib

Vakansiya seçiminin nəticələri açıqlanıb, 1 868 müəllim iş yerini dəyişib. SİA xəbər verir ki, bu barədə Təhsil İnstitutunun nəzdində İnsan Resursları Mərkəzi məlumat yayıb.

Qeyd edək ki, uğur qazanan müəllimlərin sənədləri yoxlanıldıqdan sonra tutduqları vakansiya təyin olunacaqlar. Sənədlərin yoxlanılması prosesi ilə bağlı məlumat müəllimlərin şəxsi səhifələrinə göndəriləcək.

Qeyd olunub ki, 29 aprel-6 may tarixlərində keçirilən müəllimlərin iş yerinin dəyişdirilməsi müsabiqəsinin vakansiya seçimi mərhələsinin nəticələri şəxsi səhifələrə göndərilib. Elektron yerləşdirmə zamanı 16 nəfər şəhid ailəsi üzvü olmaqla 1868 nəfər müəllim iş yerini dəyişdirmək imkanı qazanıb. Növbəti mərhələdə uğur qazanan müəllimlərin sənədlərinin yoxlanılması prosesi həyata keçiriləcək.

“İki ölkə arasında münasibətlərin tarixi daha qədimdir”

"Azərbaycanın Şərq və Qərbin qovşağında yerləşməsi həm Avropa, həm də Asiya ölkələrinin rəsmi Bakı ilə əməkdaşlığa can atmasını şərtləndirən əsas faktorlardan biridir". Bu sözləri S A-ya açıqlamasında politoloq Rəşad Bayramov deyib. O bildirib ki, Cənub-Şərqi Asiya ölkələrinin də Azərbaycanla əməkdaşlıq əlaqələrini dərinləşdirməsi bu baxımdan diqqət cəlb edir: "Konkret Vyetnam və Vyetnamın Kommunist Partiyasının Mərkəzi Komitəsinin baş katibi To Lamanın ölkəmizə baş tutmuş səfərinə gəldikdə isə şübhəsiz ki, bu səfər ikitərəfli əməkdaşlığın daha da dərinləşdirilməsinə xidmət edəcək.

Məlum olduğu kimi Azərbaycan və Vyetnam arasında diplomatik münasibətlər 1992-ci ildə qurulmasına baxmayaraq iki ölkə arasında münasibətlərin tarixi daha qədimdir. Belə ki, 1959-cu ildə Vyetnam Demokratik Respublikasının rəhbəri Ho Şi Min Azərbaycan SSR-ə səfər edib. O dövrdə SSRİ Nazirlər Soveti sədrinin birinci müavini vəzifəsini tutan Heydər Əliyev isə 1983-cü ildə Vyetnamda səfərdə olub. Şübhəsiz ki, bu əlamətdar səfərlər ölkələrimiz arasında əməkdaşlığın inkişafının möhkəm təməlinə çevrilib. Sonrakı dövrdə isə 2014-cü ilin mayında Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Vyetnam Sosialist Respublikasına dövlət səfəri ölkələr arasındakı münasibətlər tarixində yeni səhifə açaraq, əlaqələrin bütün sahələr üzrə əməkdaşlığın inkişafına güclü təkan verib. 2015-ci ilin mayında isə Vietnam Sosialist Respublikasının Prezidenti Truong Tan Sangın Azərbaycana rəsmi səfəri baş tutub və bu səfər iki ölkə arasında qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığın genişlənməsi və dərinləş-

məsinə şərait yaratmışdır. Belə ki, Çionq Tan Şanqın səfəri çərçivəsində rəsmi şəxslərlə yanaşı, neft-qaz, energetika, inşaat, informasiya-kommunikasiya, maliyyə, sənaye, ticarət, turizm, nəqliyyat, əczaçılıq və digər sahələrin işgüzar dairələrinin iştirakı ilə Birinci Azərbaycan-Vyetnam biznes forumu da keçirilib.

Xüsusilə son illərdə iki ölkə arasında çoxşaxəli əməkdaşlığın qurulduğu müşahidə edilməkdədir. İki ölkə arasında ticarət dövriyyəsinin həcmi artır, neft-qaz sahəsində əlaqələr inkişaf edir, kiçik və orta biznesin qarşılıqlı əlaqəsi üçün platformalar yaradılır. Paralel olaraq mədəni dialoq möhkəmlənir və nəqliyyat və logistika sferasında, ələlxüsə da, Azərbaycanın tranzit qovşağı olaraq artan əhəmiyyəti fonunda – yeni perspektivlər açılır. Bir sözlə coğrafi baxımdan uzaq olmasına baxmayaraq, Azərbaycan və Vyetnam pragmatik yanaşmaya və əsas sahələrdəki ümumi maraqlara söykənərək dayanıqlı və qarşılıqlı faydalı əlaqələr qurmaqdadır.

Azərbaycan və Vyetnam ara-

sında iqtisadi əməkdaşlıq dinamika-sına baxdıqda görürük ki, 2025-ci ilin ilk üç ayında ikitərəfli ticarət dövriyyəsinin həcmi 127,2 milyon dollar təşkil edib. Bunun 91,8 milyon dolları məhz Azərbaycandan Vyetnama ixrac olunan xam neftin payına düşür. Azərbaycana idxal isə 35,4 milyon dollar olub. Müqayisə üçün deyim ki, 2024-cü il ərzində iki ölkə arasında ticarət əməliyyatlarının ümumi həcmi cəmi 223,9 milyon dollar təşkil etmişdi və indi üç aylıq göstərici iqtisadi əlaqələrdəki davamlı artımı göstərir.

İşgüzar münasibətlərin inkişafında mühüm addımlardan biri də 2024-cü ildə Azərbaycanın Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyi ilə Vyetnamın Beynəlxalq Biznes Əlaqələri Klubu arasında sazişlərin bağlanması olub. Bu addım iki ölkənin sahibkarları arasında birbaşa əlaqələrin möhkəmləndirilməsinə və birgə layihələr üçün platformaların yaradılmasına yönəlib.

Onun sözlərinə görə, ölkələrimiz neft sahəsində də qarşılıqlı

fəaliyyət göstərir. 2019-cu ildə Vyetnamın "Binh Son Refinery and Petrochemical Company" ilə SOCAR arasında müqavilə imzalanıb. Ölkə başçısı da müsahibəsində bu məqama toxunaraq neft sahəsində əməkdaşlığın möhkəm tarixi təmələ əsaslandığını bildirdi. Çünki Azərbaycan mütəxəssisləri Vyetnamın neft sənayesinin yaradılmasında və inkişafında əsas rol oynayıblar. Təsədüfi deyil ki, 1981-ci ildə Sovet İttifaqının köməyi ilə yaradılan "Veso Petrol" müştərk müəssisəsinin ilk baş direktoru azərbaycanlı Cəlal Məmmədov olub.

İki ölkə arasında münasibətlərin inkişafında mühüm amillərdən biri də Sovet dövründə Azərbaycanda 5 minə yaxın vyetnamlı tələbənin təhsil alması ilə bağlıdır. Prezidentin də qeyd etdiyi kimi, onların bir çoxu hazırda Vyetnamın dövlət orqanlarında məsul vəzifələr tutur. Onu da deyim ki, cənab Prezidentin 2014-cü ildə Hanoya səfəri zamanı Azərbaycan ali məktəblərinin vyetnamlı məzunları ilə görüş də keçi-

rilmişdi və nəticədə 2015-ci ildə Hanoyda Azərbaycan ali məktəblərinin məzunlarını birləşdirən Vyetnam-Azərbaycan Dostluq Assosiasiyası təsis edildi.

Vyetnamın Kommunist Partiyasının Mərkəzi Komitəsinin baş katibi To Lamanın ölkəmizə səfəri çərçivəsində Azərbaycan və Vyetnam arasında Strateji Tərəfdaşlığın qurulması haqqında Birgə Bəyanat, energetika sahəsində əməkdaşlıq haqqında, müdafiə sahəsində əməkdaşlıq haqqında Anlaşma Memorandumları, Ədliyyə Nazirlikləri arasında 2025-2027-ci illər üçün Əməkdaşlıq Proqramı, "SOCAR Trading Singapore PTE LTD" ilə "Binh Son Refining and Petrochemical JSC" arasında Anlaşma Memorandumu, elm, texnologiya, innovasiya və rəqəmsal inkişaf, mədəniyyət sahələrində əməkdaşlığa dair sənədlər imzalandı ki, bu da Azərbaycan-Vyetnam əməkdaşlığının inkişafında mühüm mərhələ olacağını deməyə əsas verir".

Söylü Ağazadə

“Bakcell” və “Birbank” Azərbaycanda ilk imza atdı

İnnovasiya və sürət lideri “Bakcell” ölkənin ilk rəqəmsal bankı “Birbank” ilə tərəfdaşlığını genişləndirərək rəqəmsal yeniliklər və müştəri məmnuniyyəti istiqamətində növbəti addımı atır. Bu təşəbbüs nəticəsində istifadəçilərə seçilmiş “Birbank” filiallarında “Bakcell” nömrələrinin təqdimatı və “Birbank” mobil tətbiqi vasitəsilə tam integrasiya olunmuş aktivləşdirmə təklif olunur. Tərəfdaşlığın əsas məqsədi innovasiya əsasında müştəriyönümlü və funksional xidmət modelinin formalaşdırılmasıdır.

Qeyd edək ki, “Bakcell” nömrələri “Birbank”-ın “Gənclik Mall”, “Sahil”, “28 Mall”, “Binəqədi” və “Sumqayıt” filiallarında quraşdırılmış xüsusi stendlər vasitəsilə təqdim olunur. İstifadəçilər stend və ya SIM paketinin üzərindəki QR kodu “Birbank” tətbiqi ilə skan edərək nömrəni tam rəqəmsal və sürətli şəkildə aktivləşdirə, daha sonra “Bakcell”-in “Birinci” tarifi paketindən faydalana bilərlər. Bu tarifə qoşulan müştərilər, həmçinin “Trendyol”, “Umico”, “m10” və “Birbank” platformalarından istifadə zamanı xüsusi fürsət və əlavə imkanlar əldə edəçəklər. Yaxın gələcəkdə isə digər “Birbank” filiallarında da yeni “Bakcell” stendlərinin quraşdırılması planlaşdırılır.

Əlavə olaraq, nömrələr “Əhmədli” ərazisində, həmçinin “Koroğlu”, “20 Yanvar” və “Şah İsmayıl Xətai” metro stansiyalarının yaxınlığındakı “Bravo” hipermarketlərində yerləşən “Bakcell” stendlərindən də əldə edilə bilər. Bu təşəbbüs “Bakcell”-in müştəriyönümlü yanaşmasını əks etdirən və müştə-

Bakcell nömrəni Birbank-da sürətlə al!

ri təcrübəsinin hər mərhələsində rəqəmsal yeniliyi təşviq edən növbəti uğurlu addımdır.

“Bakcell” haqqında

“Bakcell” Azərbaycanın ilk və ən böyük özəl telekommunikasiya şirkətidir. Hazırda “Bakcell” üç milyondan çox müştərini yüksəkkeyfiyyətli və sürətli telekommunikasiya xidmətləri ilə təmin edir. Şirkət süni

intellektə əsaslanan innovasiyalar və həllər vasitəsilə Azərbaycanın davamlı inkişafına töhfə verir və Azərbaycan iqtisadiyyatının qeyri-neft sektorunun ən böyük investorlarından biridir. “Bakcell” müxtəlif ölkələrdə telekommunikasiya, enerji, yüksək texnologiyalar və tikinti sahələrində fəaliyyət göstərən “NEQSOL Holding” beynəlxalq şirkətlər qrupunun tərkibinə daxildir.

Söz ağızdan çıxdısa, artıq sənin deyil..

Bəzən bir söz çıxır ağızdan, sonra saatlar, bəzən illər boyu gəzib dolaşır yaddaşlarda. Kiməsə toxunur, kimisə parçalayır. Və sən nə qədər desən də, “elə demək istəməmişdim” – artıq gec olur. Çünki söz, bir dəfə uçmağa başlayan quş kimidir və qayıdanda heç vaxt əvvəlki kimi olmur.

Antik dövr filosofu Aristotel demişdi: “Əgər söz ağızdan çıxdısa, o artıq sənin deyil.” Bu fikir bir zamanlar yunan forumlarında danışılan məntiqli çıxışların arxasında dayanan fəlsəfi ağıl idi. Amma bu gün, min illər sonra, o sözlər bizim ağızımızdan, bizim sosial mediadan, bizim telefon danışığımızdan çıxır. Bu sözlər bəzən dostluğu yıxır, bəzən bir ailəni sındırır, bəzən bir xalqın talehinə yön verir. Bu qədər böyük güc daşıyan bir varlıqla bu qədər məsuliyyətsiz davranmaq, necə də təhlükəlidir.

Söz təkcə bir səs, bir sətir deyil. Söz insan ruhunun səsinə daşıyan bir alətdir. Bu alətlə mahnılar da oxumaq olur, amma qəlb də yaralamaq. Deyirlər, bəzən susmaq qızıldır. Amma danışmaq düzgün vaxtda, doğru tərzdə olarsa, insan qəlbinin xəritəsini çəkər. Əgər biz hər sözüümüzü sükutun içindən çəkib çıxarsaydıq, bəlkə də daha dərin danışardıq. Bəlkə də dilimizin ucunda dayanıb qalan o minlərlə cümlədən, sadəcə biri kifayət edərdi. Amma biz danışdıqca yorulur, danışdıqca itiririk. Çünki artıq susmağa səbrimiz, sözə isə məsuliyyətimiz yoxdur.

Fərdlər danışır, cəmiyyət formalaşır – Saussure və dilin gücü

Dil – fərdi deyil, həm də kollektiv bir varlıqdır. Ferdinand de Saussure bunu açıq

Əgər sözlərimizi idarə edə bilsəydik, həyat necə olardı?

şəkildə deyirdi: “Dil bir struktur sistemidir. O, sadəcə fərdi deyil, sosial bir hadisədir.” Yəni biz hər dəfə bir söz deyəndə, təkcə öz adımızla yox, bir xalqın, bir toplumun dəyərləri ilə danışırıq.

Bəzən bir nəsil, bir kültür, bir ideologiya bir cümlədə gizlənir. “Qadın susmalıdır”, “Uşaq başa çıxmaz”, “Kişi ağlamaz” – bu tip sözlər bizim sadə deyimlərimiz deyil, sosial kodlarımızdır. Biz fərqi nə varmadan bu sözlərlə normativ dünyalar qurur, fərqli olanı sıxışdırırıq. Əgər biz bu sözləri deyərək onun arxasında hansı tarixlərin, hansı acıların, hansı basqıların olduğunu düşünə bilsəydik, bəlkə danışmazdıq. Bəlkə də danışsaq belə, başqa cür danışardıq.

Dilin içində gizlənən güc – Vygotsky və düşüncənin dili

Lev Vygotsky dilin insan düşüncəsini qurduğunu deyirdi. Yəni, biz necə danışırıqsa,

elə düşünürük. Bir insanın dilində sevgi yoxdursa, demək ki, içində də yoxdur. Əgər biri yalnız sərtlik, aqressiya, ya kin ifadə edərsə, deməli onun dünyası da elədir. Biz sözlərlə içimizi formalaşdırırıq. Uşaqlara deyilən sözlər – “bacarmazsan”, “sus”, “utanmırsan?” – onların gələcək həyatını, öz güvənini, cəmiyyətlə münasibətini təyin edir. Bir ömür boyu insanlar içlərində bir vaxt eşitdikləri bir cümlənin kölgəsi ilə yaşayırlar. Söz bəzən fiziki zərbdən daha uzunömürlü yaradır. Amma bir “inanıram sənə”, bir “səni anlayıram” – bir insanı qaranlıqdan işığa çəkə bilər.

Goffman və sosial maskalar

Erving Goffman gündəlik həyatı teatr kimi təsvir edirdi. Biz hamımız bu səhnədə bir rol oynayırıq. Danışdığımız hər söz bu rolun bir hissəsidir. Ancaq problem budur: bu sözlər bizim həqiqi “mən”imizi gizlətməyə xidmət edir. İnsanlar içində gülürüzle danışır,

amma içində qırılır. Bəzən biri səni “dəyər-sən” deyər tərifləyir, amma əslində əzələndə boşluq oyadır. Söz bəzən pərdədir, bəzən maska. Və hər pərdənin arxasında bir az qorxu, bir az da yalnızlıq var. Əgər danışmadan əvvəl, özümüzlə sual versəydik: “Bu söz həqiqətən mənimdir, yoxsa sadəcə maskadır?” bəlkə həyatımız daha şəffaf, daha dürüst olardı.

Sosial medianın mikrofonu çevrilmiş dili Əvvəllər insanlar yalnız evdə, ailə içində danışdılar. İndi isə hər kəsin bir “tribunası” var – sosial media. Duyğuların qızgınlığı yerində atılan bir status, bəzən bir ömür boyu arxasınca gəlir.

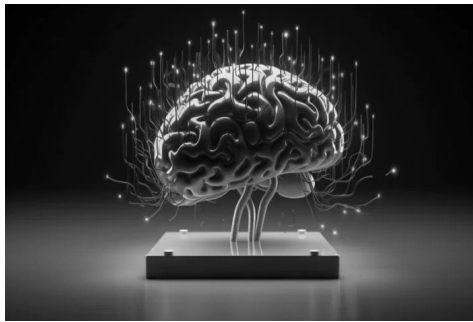
Marshall McLuhan demişdi: “Media insanın uzantısıdır.” Amma biz indi media vasitəsilə dilimizin də uzantısını yaratmışıq. İstifadə edilən hər söz ekranlardan sıçrayaraq, minlərlə adama dəyir. Və bu insanlar sözümlə ya gülür, ya ağlayır, ya da nifrət edir. Biz isə bir cümlə yazıb, ekrana baxmadan yolumuza davam edirik. Amma o cümlə hardasa birini titrədir, birini uçurumdan aşağı çəkir, birini dirçəldir. Söz budur. Görünməzdir, amma iz buraxır.

Bəlkə də, biz sözə uşaq kimi yanaşmalıyıq. Həm sevgi ilə, həm məsuliyyətlə. Uşaq necə safdırsa, söz də saf doğulur. Onu çirkəndirən niyyətimiz, onu zəhərə çevirən emosiyamız, onu uçuruma aparan isə qəfil düşüncəsizliyimizdir. Əgər sözə sahib ola bilsəydik, bəlkə də münasibətlərimiz daha dürüst, həyatımız daha sadə olardı. Bəlkə də sevgi bu qədər sınağa çəkilməzdi, dostluq bu qədər sınımazdı, nifrət bu qədər böyüməzdi. Çünki söz yaşadır da, öldürür də.

“Söz dediğin şey, insanın içini ifşa edən bir pəncərədir.” Bəzən onu açmaq azadlıq gətirir, bəzən isə bütün sirrini ətrafa yayır. Elə isə, susmadan əvvəl danışmağı, danışmadan əvvəl susmağı öyrənməliyik.

Nigar Şahverdiyeva

“Zamanımızda baş verən mürəkkəb intellektual və informasiyayönümlü proseslər bütün dünyada olduğu kimi, Azərbaycanda da öz təsirini göstərməyə başlamışdır. Qlobal səviyyədə baş verən texnoloji yeniliklər bəzən Azərbaycan vətəndaşına qəribə görünsə də bunlar həyatın reallıqları və qaçılmaz faktlarıdır”.

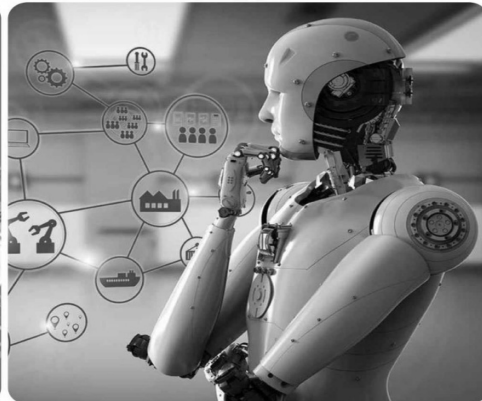
Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında yazıçı-kulturoloq Aydın Xan Əbilov deyib. Onun sözlərinə görə, hətta bu yerdə “reallıq” anlayışını “virtual reallıq” anlayışı ilə əvəz etsək, daha doğru olar. Bəli, insan get-gedə zəifləyən real ömrü ilə yanaşı, paralel olaraq virtual bir həyat da yaşamağa başlayır: “Virtual reallıq artıq sosial media, internet texnologiyaları və informasiya-kommunikasiya vasitələrində özünü geniş şəkildə göstərir və insanlara ciddi təsir edir. İnformasiya inqilabının məntiqi nəticələrindən biri də süni intellektin həyatımıza sürətlə daxil olmasıdır. Süni intellekt artıq kompüterlərdə icra etdiyimiz bir çox işi əvəzləyir və bizim virtual ekvivalentimizə çevrilməyə başlayır. O, bizim əvəzimizə düşünür, təkliflər verir, qərarlar qəbul edir və müxtəlif funksiyaları yerinə yetirə bilər. Xüsusilə mobil telefonlara inteqrasiya olunması süni intellektin təsir

Süni intellekt insanlar üçün zərərli ola bilərmi?

gücünü daha da artırır.

Bu tendensiyanın digər bir tərəfi də insanların real həyatdan uzaqlaşaraq, virtual aləmdə süni intellektlə qurulmuş münasibətlərə üstünlük verməyə başlamasıdır. Zamanında inkişaf etmiş ölkələrdə ev heyvanları və ya kuklalarla evlənmə hallarına rast gəldiyimiz kimi, indi də insanlar süni

intellektlə dostlaşmaq, hətta ona aşiq olmaq və evlənmək istəyi ilə çıxış edirlər. Əvvəllər əsasən kişilər bu cür meyillər göstərirdisə, indi qadınlar da süni intellektlə ünsiyyətə üstünlük verməyə başlayıblar. Süni intellektə vurulanlar, ona aşiq olanlar, onu evdə fiziki robot formasında görmək istəyənlər getdikcə artır. Bu kimi hallarda həmin şəxs-

KULTUROLOQ AÇIQLADI

ləri real həyata qaytarmaq artıq çətinləşir.

Bütün bu inkişaf bir müddət sonra daha da dərinləşə bilər. Gələcəkdə beyinə yerləşdirilən bio-çiplər vasitəsilə insanlar birbaşa idarə oluna bilər. Beləliklə, süni intellekt və robot texnologiyaları yalnız insanlara xidmət etməyəcək, əksinə insanların idarə edən qüvvəyə çevrilə bilər. Hətta bu zaman “bir kişinin bir neçə arvadı olması” kimi ənənəvi məsələlər öz yerini “bir insanın bir neçə süni intellektlə münasibət qurması, evlənməsi və ya dostlaşması” kimi yeni reallıqlara buraxa bilər.

Süni intellektin insanlara verdiyi faydalar danılmazdır. Lakin bunun mənfi tərəfləri də mövcuddur. Biz bu texnologiyadan çox şey əldə etsək də, onun da bizdən qarşılığında nələrsə alması ehtimalı reallığa çevrilməkdədir. İnsanların bir-birindən uzaqlaşması, asosiallaşması, qarşılıqlı ünsiyyətin zəifləməsi, küskünlük və tək qalma halları süni intellektə olan marağı daha da artırır. Beləliklə, insanlar robotlarla dostluğa, paylaşmağa və yaxın münasibətlər qurmağa üstünlük verirlər.

Hazırda bu tendensiyanın qarşısını almaq üçün universal vasitələr mövcud deyil. Lakin cəmiyyət olaraq bunun fərqi olmadığını və balanslı qorumaq üçün maarifləndirmə və tənzimləmə mexanizmləri yaratmaq vacibdir”.

Ziya Hikmətoğlu

İrəvanın Aİ-yə üzv olmaq öhdəliyini elan etməsindən, lakin Brüsseldən lazımi dəstəyi ala bilməməsindən sonra Ermənistan və Rusiya hakimiyyəti ikitərəfli əlaqələri gücləndirib. Belə ki, yaxın vaxtlarda ölkəyə Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin rəhbərliyi və Federasiya Şurasının sədri Valentina Matviyenkonun səfəri nəzərdə tutulub. Bir gün əvvəl Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan Moskvada Qələbə bayramı şənliyində iştirak edib. Rusiya diplomatiyasının rəhbərinin yaxın vaxtlarda İrəvana səfəri gözlənilir, Ermənistan Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat katibi Ani Badalyan bildirib. Səfərin dəqiq tarixi hələlik açıqlanmayıb.

Eyni zamanda Moskva bildirir ki, respublikanı qardaş hesab etməkdə davam edir və ikitərəfli münasibətləri realığa uyğunlaşdırmağa hazırdır, amma əsas odur ki, əvvəllər qoyulmuş təməli qorumaq üçün hər kəsin siyasi iradəsi var.

Bundan başqa, Federasiya Şurasının sədri Valentina Matviyenkonun iyunda Ermənistanı uçaçağı gözlənilir. Moskvada izah edildiyi kimi, səfər ikitərəfli münasibətlə-

"Ermənistan qarşı hibrid müharibə aparılır ki, bu da zaman-zaman daha da şiddətlənir. Məsələn, Rusiya kanallarında, müxtəlif şərhçilər və çox vaxt təəssüf ki, erməni soyadlı şəxslər vasitəsilə Ermənistanda hakimiyyəti dəyişməyə cəhd edəndə, mitinq anonsları verəndə və s.", vurğulayan Simonyan bəyan edib ki, belə sabitliyin pozulmasına "kənar-dan çoxlu pul xərclənir", o cümlədən "şimal qonşumuzdan".

Ermənistanın "köhnə peşə"si

rə yeni təkan vermək üçün lazımdır. Bundan başqa, Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan da Moskvada Qələbə bayramı şənliyində iştirak edib. Respublika başçısı qərarını belə tədbirlər çərçivəsində keçirilən ikitərəfli görüşlərin əhəmiyyəti ilə izah edib. O, həmçinin vurğulayıb ki, İrəvan balanslaşdırılmış xarici siyasət aparır, bu siyasət bəzi tərəfdaşlarla digərlərinin hesabına münasibətləri inkişaf etdirməyi nəzərdə tutmur. Bu arada, 2024-cü ildə Paşinyan mayın 9-u üçün Moskvaya uçmayıb.

İstisna etmək olmaz ki, Paşinyan bu dəfə Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevə faşizm üzərində "Böyük Ümumi Qələbə" bəhanəsi ilə sülh müqaviləsi imzalamağı təklif etmək üçün onunla görüşə ümid edib. Xüsusən də, baş nazir bayram münasibətilə müraciətində bəyan edib ki, 80 il əvvəl olduğu kimi, ermənilər də Cənubi Qafqazın sülh və firavan gələcəyinə töhfə vermək imkanına malikdirlər. "Ermənistan və Azərbaycan arasında sülh və dövlətlərarası münasibətlərin qurulması haqqında Saziş layihəsi razılaşdırılıb və imzalanmasını gözləyir və biz bu yolla gedəcəyik. Bizim regionumuz sülh və firavan yaşamaq haqqı qazanıb və belə də olmalıdır. Bütün daxili və xarici təxribatlara baxmayaraq, Ermənistanla Azərbaycan arasında müharibə olmayacaq və sülh olacaq", - Paşinyan bildirib.

Lakin Əliyevlə görüşmək mümkün olmayıb. Azərbaycan Prezidenti son anda Heydər Əliyevin doğum günü ilə bağlı mayın 10-na bayram tədbirləri planlaşdırdığından, gələ biləcəyini Moskvaya bildirib. Nə olursa olsun, Ermənistan-Rusiya münasibətləri üzərində qismən ikinci Qarabağ müharibəsi və İrəvanın Avropa istekləri ilə bağlı yaranan buludların dağılmağa başladığını söyləmək hələ tezdir. Məsələn, Paşinyanın Moskvaya səfərindən əvvəl Ermənistan parlamentinin spikeri ALEN Simonyan onu ölkəsinə qarşı hibrid müharibədə ittiham etmişdi. O, xüsusilə Ermənistanın ikinci prezidenti Robert Köçəryanı "Rusiya casusu" adlandırıb.

Onu da unutmamaq olmaz ki, mart ayında Ermənistan parlamenti respublikanın Avropa İttifaqına inteqrasiyası haqqında qanun layihəsinə səs verib. Aprelin əvvəlində ölkə prezidenti Vaaqın Xaçaturyan sənədi imzalayıb. Rusiya hakimiyyəti bu qərarı tənqid edib. Hökumət qeyd edib ki, qanun deklarativ xarakter daşısa da və indiki mərhələdə konkret hərəkətləri nəzərdə tutmasa da, gələcəkdə Ermənistanın Avropaya inteqrasiyası qaçılmaz olaraq Avrasiya İqtisadi İttifaqı (Aİİ) ilə ziddiyyət təşkil edəcək.

Politoloq Arşaluys Mqdesyan bildirib ki, Ermənistan hakimiyyəti balanslaşdırılmış xarici siyasət həyata keçirdiyini bəyan edib. Ekspertin nöqteyi-nəzərindən belə qənaətlə gəliblər ki, Aİ və NATO nəinki Ermənistanın, hətta Ukraynanın da öz sıralarına qoşulmasını gözləmir. "ABŞ-da baş verən hadisələr fonunda hər iki təşkilat köklü transformasiya və özünü yenidən kəşf etmə dövrünü yaşayır. Qlobal xaos və qeyri-müəyyənlik şəraitində haradasa sabitlik adasının olmasını gözləmək qəribədir ki, orada sizin üçün yer hazırlanmışdır. Üstəlik, Ermənistan təbii sərvətlərlə zəngin deyil və bu şəraitdə qonşusu ilə münasibətlərə hazır. Aİ ilə, lakin bunu Rusiya və digər xarici siyasət sahələri ilə münasibətlərə xələl gətirməyəcək şəkildə edəcəyik ki, biz Ermənistanın ikinci Qarabağ müharibəsindən sonra düşdüyü təhlükəsizlik boşluğu problemini birlikdə həll etməli olan alternativləri genişləndirməkdən danışıq.

Onun sözlərinə görə, bu, o demək deyil ki, İrəvan Moskvaya ilə mövcud problemləri həll etməyə hazırdır. Daha doğrusu, söhbət tərəflərin onlara toxunmamaq və belə ziddiyyətlərin olmadığı sahələrdə əməkdaşlığı inkişaf etdirmək barədə razılığa gəlməsindən gedir.

"Biz hansı Rusiya ilə eyni yoldaymıq?"

Ermənistan mətbuatında isə Rusiyaya münasibətlərin birmənalı olmadığına dair çoxsaylı mövqələr işıq üzünə çıxır. "Armenianreport" saytı Rusiyanın indiki durumunu şərh edib və Ermənistanın şimal qon-

İrəvan indi də Moskva ilə yaxınlaşmaq qərarına gəlib

şumuzla münasibətlərinə yenidən baxmağın acı nəticələr verəcəyini xüsusi olaraq qeyd edib. Saytda yazılanları diqqətinizə çatdıraraq, hər şey belli olar.

Beləliklə...

"Tez-tez olur ki, ziyalı ailəsində böyüyən, həm də qısa boylu və küçə panklarının ələ saldığı uşaq yetkinlik dövründə güc əldə edərək keçmiş ilə mübarizə aparmağa çalışır. Müşahidə edirik ki, o cümlədən mətbuatda son vaxtlar Ermənistanın Rusiyanın xeyrinə geosiyasi seçiminin tərəfdarları fəallaşmış. Çox müxtəlif arqumentlər verirlər. Yuxarıda göstərilənlərdən bəziləri ilə razılaşmaq olar, digərləri isə rədd edilməlidir. Amma yenə də bizə mümkün olan bütün geosiyasi ssenariləri unutmadan bir şey var. Söhbət insanın özünü ifadə formalarından gedir, əgər bunu belə ifadə etmək olarsa. Burada Rusiya siyasəti elitəsi Avropa siyasətçiləri üçün ağlaşılmaz işlər görməyə imkan verir. Məsələn, Rusiya Təhlükəsizlik Şurasının sədr müavini Dmitri Medvedev Kiyevə səfər edən Avropa liderlərinin Rusiya ilə Ukrayna arasında atəşkəsin yaradılması ilə bağlı təkliflərini tənqid edib. O, Fransa, Almaniya, Böyük Britaniya və Polşa liderlərini sülh təşəbbüsləri adı altında Moskvaya ultimatum və hədələr verməkdə ittiham edib. "Makron, Merz, Starmer və Tusk sülhdən danışmaq üçün Kiyevə gəlməli idilər. Amma əvəzində onlar Rusiyaya təhdidlər yağdırırlar: ya Bandera qoşunlarına fasilə vermək üçün atəşkəs, ya da yeni sanksiyalar. Sizcə, bunu ağıllı hesab edirsiniz, hə? "Bu sülh planlarını ovsunlayın!", - Medvedev sosial şəbəkədə yazıb.

Üstəlik, D.Medvedev Ukrayna prezidenti Vladimir Zelenskini təhqir etməyə icazə verib. "Bu gün Kiyevə gələn Avropa liderlərinin ölkəmizin daha "qalmağın təhlükəsizliyinə zəmanət verə bilməyəcəyi" xəbərini alsa, burnu kokainli tif biti nə edəcək? Yaxşı, qıvrılma, siçovul! "Ordumuz Bandera əclaflarından fərqli olaraq terrorla məşğul deyil" deyib. Rusiya ordusunun "terrorla məşğul olmadığı" ifadəsi yalandır. Rusiyanın Ukraynaya genişmiqyaslı işğalından üç ildən çox vaxt keçib və Rusiya terror üsullarından istifadə edir. Buna əmin olmaq üçün bir vaxtlar çiçəklənən Ukrayna şəhərlərinin nəyə çevrildiyinə nəzər salmaq kifayətdir. Lakin biz hamımız Kreml sakinlərinin aşkar olanı inkar etməsinə çoxdan öyrəşmişik.

Onlar Rusiya ilə Ermənistanı tarixi dostluq, demək olar ki, qardaşlıq telləri ilə birləşdirdiyini vurğulamağı sevirdilər və vurğula-

yırdılar. İkinci Qarabağ savaşında "rus qardaşların" bizə kömək etməməsi faktı - günahkar Rusiya deyil, indiki hökumətimizdir. Lakin Nikol Paşinyanın Moskvaya hazırkı səfərindən sonra ən azı bir müddət Rusiya tərəfinin bu bəyanatları başqaları ilə əvəz oluna bilər. Düzdür, Kreml yenidən bizim qanuni seçilmiş hökumətin Rusiya rəhbərliyinin xoşuna gəlməyən işi görməyə icazə verdiyi barədə qərar verən ana qəddər. Və sonra əsas "nətiq" rolunu Dmitri Medvedev üzərinə götürə bilər. Onun açıqlamalarını oxuyanda başa düşürsən ki, qarşımızda bir dəstə aşağılıq kompleksinin meqalomaniyaya sublimasiyasının bariz nümunəsi var.

Bəli, tez-tez olur ki, ziyalı ailəsində böyüyən, həm də qısa boylu, küçə panklarının ələ saldığı uşaq yetkinlik çağında güc əldə edərək keçmiş ilə mübarizə aparmağa çalışır. Etiraf edirəm ki, Medvedev də "tualetdə dunk" kimi ifadələr işlətmək praktikasını təbii qəddər Rusiya prezidenti Vladimir Putini yamsılamağa çalışır. Lakin Putinin həyat yolunun xüsusiyyətləri ilə bağlı çıxışında təbii və ahəngdar görünən, Lensovet adına Leninqrad Texnologiya İnstitutunun (indiki Sankt-Peterburq Dövlət Texnologiya İnstitutu) professoru və filoloq ailəsində böyümüş D.Medvedevin ağzında.

Amma gördüyümüz kimi, böyük siyasət qurbanlar tələb edir. İndi isə biz D.Medvedevdən may bayramlarından sonra Sankt-Peterburqun kommunal mənzillərindən birinin sarıxəşə sakindən eşitmək daha çox rast gəlinən çox şeylər eşidir. Bəs aydın deyil ki, o, nitqində hansı məqsədlə "pangender eşşəkləri" və "kokainli burunlar" ifadələrindən istifadə edir? Axı, insanda belə bir təəssürat yarana bilər ki, bu mövzu Dmitri Anatolyeviçə ağıllı şəkildə tanışdır.

İnanıram ki, bu doğru deyil. Şübhəsiz ki, Rusiya prezidenti kürsüsündə oturan adam belə məsələləri ətraflı başa düşə bilməz! Eyni zamanda, hələ də hesab edirik ki, Ermənistan siyasəti elitəsi bu cür ritorikadan istifadə edən dövlətdən mümkün qədər uzaqlaşsa, daha yaxşı olar. Kim nə deyirsə desin, Rusiya Federasiyasında "Gayrope" adlanan, lakin liderləri heç vaxt müsyö Dimon kimi danışmağa imkan verməyən Avropaya doğru getməyimiz daha yaxşı olardı.

Bəli, Ermənistan Rusiyaya yaxınlaşmaq istəyir, amma tərəddüd edir, ona inanmır. Buna baxmayaraq "köhnə peşə"sini əldən qoymaq istəmir. Ona dövlətçilik qazandıran Rusiyanın əlini öpməyə hər an hazır olduğunu nümayiş etdirir.

V.VƏLİYEV

Azərbaycan - Vyetnam: yarım əsrdən artıq tarixə malik dostluq münasibətləri

Azərbaycan və Vyetnam tarixi dostluq, tərəfdaşlıq münasibətlərinə malikdir. İki ölkə əsas sektorlarda pragmatik yanaşma və ümumi maraqlara əsaslanan davamlı və qarşılıqlı faydalı əlaqələr qurur. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Vyetnam Sosialist Respublikasının "Vietnam News Agency" agentliyinə verdiyi müsahibə zamanı bu məsələyə xüsusi ilə toxunaraq bildirdi ki, "Azərbaycanı və Vyetnamı yarım əsrdən artıq tarixə malik dostluq münasibətləri birləşdirir."

İradə RİZAZADƏ,
Vətəndaşların Sosial Rifahı
Naminə İctimai Birliyinin sədri

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev Vyetnam Sosialist Respublikasının "Vietnam News Agency" agentliyinə verdiyi müsahibəsində xüsusi ilə toxunmuşdur. Bildirmişdir ki, Azərbaycanı və Vyetnamı yarım əsrdən artıq tarixə malik dostluq münasibətləri birləşdirir:

"Azərbaycan – Vyetnam münasibətlərini təhlil edərkən Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri, Vyetnamın böyük dostu Heydər Əliyevin rolunu xüsusi ilə qeyd etmək lazımdır. Onun bu ölkəyə səfəri Vyetnam üçün olduqca böyük, başqa sözlə, həyatı əhəmiyyəti var idi. Əlbəttə ki, Fransa işğalından, ABŞ ilə dəhşətli müharibədən, eləcə də digər dövlətlərin müdaxiləsindən sonra da, Vyetnam regionda gedən geosiyasi proseslər fonunda yenə ciddi təhdidlə üzləşmişdi. Belə bir məqamda dahi Heydər Əliyevin səfəri Vyetnam xalqı və hökuməti üçün böyük dəstək ifadə edirdi. Prezidentimiz İlham Əliyev onu da bildirmişdir ki, iki ölkə liderlərinin səfərləri ölkələrimiz arasında əməkdaşlığın inkişafının möhkəm əsaslarını qoymuşdur: "1959-cu ildə Vyetnam Demokratik Respublikasının Prezidenti Ho Şi Min Azərbaycan SSR-ə səfər edib. O dövrdə SSRİ Nazirlər Soveti sədrinin birinci müavini vəzifəsini tutan Azərbaycanın Ümummilli Lideri Heydər Əliyev 1983-cü ildə Vyetnamda səfərdə olub. Şübhəsiz ki, bu əlamətdar səfərlər ölkələrimiz arasında əməkdaşlığın inkişafının möhkəm təməlinə çevrilib".

Cənab İlham Əliyev "Vietnam News Agency" agentliyinə müsahibəsində əsaslı olaraq bildirib ki, Azərbaycanla

Vyetnam arasında ikitərəfli əlaqələri bundan sonra da inkişaf etdirmək üçün bütün imkanlara malikdir. İqtisadi-ticarəti münasibətlərə toxunan dövlət başçısı qeyd etdi ki, bu gün təkcə iqtisadi artımı stimullaşdıracaq deyil, həm də qarşılıqlı faydalı tərəfdaşlıq üçün dayanıqlı zəmin yaradacaq, bununla da öz növbəsində iqtisadiyyatlarımızın gələcəkdə də şaxələndirilməsinə kömək edəcək yeni əməkdaşlıq imkanları mövcuddur. İkitərəfli əlaqələr son illər daha da inkişaf etməkdədir". Hər iki ölkənin hakim partiyaları - Yeni Azərbaycan Partiyası ilə Vyetnam Kommunist Partiyası arasında geniş və əhatəli əməkdaşlıq münasibətləri mövcuddur. Bununla bağlı Prezident cənab İlham Əliyev "Vietnam News Agency" agentliyinə vurğuladığı kimi, "partiyalararası əlaqələr qarşılıqlı siyasi etimadın təzahürü olmaqla yanaşı, ideoloji və institutional müstəvidə münasibətlərin dayanıqlı inkişafına xidmət edir. Bu dinamika, xüsusilə də qarşılıqlı səfərlər fonunda daha da güclənməkdədir".

Ölkələrimiz arasında mədəni əlaqələr müxtəlif təşəbbüslər və layihələr vasitəsilə inkişaf etməkdə və möhkəmlənməkdə davam edir.

Dövlətimizin başçısı müsahibəsində qeyd edib: "Məsələn, 2024-cü ildə Bakıda sizin əsgərlərin Vyetnam müharibəsində qəhrəmanlığına həsr edilmiş "Əfsanə yaradanlar" filminin nümayişi oldu. Həmin il paytaxtımızda Vyetnam Lideri Ho Şi Minin Azərbaycana səfərinin 65 illiyi münasibətilə Vyetnam Günləri keçirildi".

Prezident vurğulayıb ki, Heydər Əliyev Fondu 2018-ci ildə Ha Giang əyalətində ibtidai məktəbin tikintisi də daxil olmaqla, Vyetnamda fəal surətdə layihələr həyata keçirir.

Qeyd edilənlər Azərbaycan və Vyetnam arasında əlaqələrin yüksək səviyyədə olmasını göstərərək, Vyetnam Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin Baş katibi To Lamin Azərbaycan Respublikasına dövlət səfərindən sonra daha da genişlənəcəyinə əminlik yaradır.

Göründüyü kimi, Azərbaycanla Vyetnam arasında hər iki dövlətin və xalqın maraqlarını ifadə edən siyasət həyata keçirilir. Təbii ki, bu siyasət bundan sonra daha da inkişaf etdiriləcək və dinamik xarakter alacaqdır.

“Fironlar ölkəsinə səyahət” – Misir mədəniyyəti uşaqların təqdimatında

Bakıda fəaliyyət göstərən Misir Mədəniyyət və Təhsil Əlaqələri Mərkəzində “Fironlar ölkəsinə səyahət” adlı tədbir keçirilib. Misir Mədəniyyət və Təhsil Əlaqələri Mərkəzi və “Uni Kids Club”-un birlikdə təşkil etdiyi zəngin mədəniyyət proqramında Azərbaycanla Misir arasında mövcud olan tarixi dostluq əlaqələri fərqli rəqs və bədii səhnəciklər vasitəsilə nümayiş etdirilib.

Əsrlər boyu ölkələrimiz arasında mövcud olmuş tarixi əlaqələrin günümüzdə də inkişaf edən siyasi-iqtisadi, mədəni-təhsil və sair münasibətlər fonunda keçirilən tədbirdə açılış nitqi söyləyən Mədəniyyət və Təhsil Əlaqələri Mərkəzinin sədri müdiri professor Tarek Məhəmməd bildirib ki, Misirin Azərbaycandakı səfirliyinin himayəsi altında təşkil olunan bugünkü tədbir iki ölkə arasında mədəni əlaqələrin yüksək səviyyəsinin göstəricisidir.

Tədbirin əsas iştirakçıları olan azyaşlı uşaqların ölkələrarası mədəni əlaqələrin inkişafına böyük töhfə verdiyini vurğulayan professor Tarek Məhəmməd bütün bu işlərdə əvəzsiz rolu olan Misirin ölkəmizdəki səfiri Hışam Məhəmməd Nağı Abdel Həmid və “Uni Kids Club”-un rəhbəri Yegana Kələntərliyə və onun uşaqlardan ibarət komandasına minnətdarlığını bildirib.

Mədəniyyət Mərkəzinin rəhbəri deyib: “Bu gözəl uşaqların hazırladığı bir-birindən maraqlı kompozisiyalar onların Misirin bəşəri sivilizasiyasına sevgi və ehtiramını göstərir və buna görə onlara təşəkkür edirik”.

Professor Tarek Məhəmmədin çıxışından sonra səfir Hışam

Məhəmməd Nağı Abdel Həmid Mədəniyyət Mərkəzi adından xatirə hədiyyəsi təqdim olunub.

Çıxış edən səfir Hışam Məhəmməd Nağı Abdel Həmid qeyd edib ki, gələcəyimiz sayılan və Misirə böyük sevgi nümayiş etdirən uşaqların bir azdan başlayacaq təqdimatından zövq alacağına əminlikdir.

“Bilirsiniz, Misir Mədəniyyət Mərkəzinin fəaliyyəti dayandırılmışdı. Amma mən səfir təyin olunduqdan sonra onun yenidən açılmasına nail oldum və əlbəttə ki, Mərkəzə rəhbər də təyin edildi. Arzu edirəm ki, bu, Mədəniyyət Mərkəzinin son tədbir olmasın, bu cür proqramlar davam ələsin. Şəxsən mən bir səfir kimi burada olmaqdan çox xoşbəxtəm. Düzdür, ola bilsin bu mənim son iştirakımdır, çünki mayın 31-də ölkəni tərk edəcəyəm”.

Səfir qeyd edib ki, ürəyincə bir ölkədə olmaq onu çox sevinir. “Bu gün Misirlə Azərbaycan arasında çox yaxşı münasibətlər mövcuddur. Siyasi- iqtisadi, mədəniyyət, elm-təhsil – bütün sahələrdə böyük uğurlar əldə olunub. Arzum budur ki, ölkələrimiz və xalqlarımız arasında mövcud tarixi dostluq bundan sonra daha da möhkəmlənsin, inkişaf etsin”, - səfir çıxışını tamamlayıb.

“Uni Kids Club”-un rəhbəri Yegana Kələntərli çıxışında qeyd edib ki, bu günkü tədbirin mahiyyəti iki ölkə arasında dostluğu və mədəniyyətləri simvolizə edir. “Bu gün azərbaycanlı uşaqlar ölkəmizin tarix boyu sıx əlaqədə olduğu Misir mədəniyyətinə sevgisini öz çıxışları ilə nümayiş etdirəcəklər”, - o deyib. Misirin zəngin mədəniyyəti və tarixini əks etdirən videoçarx nümayiş olunduqdan sonra “Uni Kids Club”-un balaca qəhrəmanları bir-birindən maraqlı bədii-musiqili təqdimatlarla çıxış ediblər.

Daha sonra uşaqlara təşəkkürnamələr təqdim olunub və tədbir rəsm sərgisi ilə davam edib.

Mətanət Məmmədova

Tibb bacılarına...

Dünyada yüzlərlə peşə var: hər birinin özünə görə çətinliyi, ağırlığı, əziyyəti. Və eyni zamanda məsuliyyəti, marağı. Bu peşələrdən biri də tibb bacısı peşəsidir. Həm məsuliyyətli, həm maraqlı, həm çətin, bir qədər də ağır. 12 may onların-tibb bacılarının günüdür-insan sağlamlığı naminə vəzifə borclarını həyata keçirən, bəzən gecəni səhərdə yuxusuz, bəzən günlərlə fikri xəstənin yanında qalan, ona yeni bir həyat vermək üçün həkimlərin müalicə reseptinə saatbasaat, anbaan riayət edən tibb bacılarının...

Həkim səviyyədə olan tibb bacıları tanıyısq: qonşuluqda, qohumluqda. Xəstə həkimə gedəndə və ya təcili yardım gələndə xəstə üçün artıq ilk tibbi xidməti lazımı şəkildə edən tibb bacıları. Həkim gəlib soruşanda ki xəstəyə nə edilib, bir-bir sadalayan, xəstəni düşdüüy vəziyyətdən çıxaran, el arasında tibb bacısı kimi deyil, həkim kimi tanınan tibb bacıları tanıyısq.

Kişilərlə çiyin-çiyinə təcili yardım şöbələrində çalışan, gecə səhərdə çağırışlarda olub yorulan, lakin özündən təbəssüm əskik olmayan, ən ucqar dağ kəndlərində avtomobil qalxmayan evlərə günəşin, yağışın altında piyada qalxan, lakin həmin evdə onu gözləyən xəstəyə özünü vaxtında yetirən tibb bacıları tanıyısq.

2020-ci ildə tibb bacılarını tamamilə başqa bir situasiyada tanıdıq. Onlar bu dəfə həftələrlə evlərinə, uşaqlarından, ailələrindən uzaqda qalmalı oldular. Xəstələri qoyub evlərinə gedə bilmədilər. Aylarla taxdıqları maskalar üzərində xüsusi iz buraxıb yara açan, əynindən qoruyucu paltar çıxmayan, kərnavirusla mübarizə aparıb, sonda qalib gələn tibb bacıları tanıdıq: yüzlərlə insanı ölümün caynağından alıb həyata-ailesinə, övladlarına yenidən bəxş edən tibb bacıları.

Onlar vəzifələrini təkcə tibb müəssisələrində deyil, qonşuluqda, qohumluqda da yerinə yetirirlər. Həkimlərin yazdığı resepti kimdir xəstəyə tətbiq edən? İynə vaxtı harada olursa-olsun özünü çatdıran, xəstə ilə telefon əlaqəsi saxlayan, hər an vəziyyəti ilə maraqlanan, yeri gələndə ona bişirdiyi yeməkdən pay tutan, başının üzərini övladı kimi kəsən, onun ağrıları öz ağrısı hesab edən tibb bacılarımız var.

Bəzən xəstə ilə rəfiqə, dost olan, sirr alıb təsəlli verən, vurduğu iynələrlə yanaşı təbəssümü, duyğulu səsi də xəstəyə dərman olan tibb bacılarımız var. Ümidverici sözlərlə xəstəsinə ümid olan, onu sağalacağına əmin edən, əminliyini başqa xəstələrindən nümunə gətirməklə söyləyən tibb bacılarımız var.

Onlar qadınlardır: həm həyat yoldaşı, həm ana, gəlin, nənə qayınadırlar. Həyatın qadın olan varlıq üçün verdiyi mərhələlərin hər birindən keçəcə zamanın müəyyən kəsiyində dayanan və xəstəsinə bir ana qayğısı ilə yanaşan, bəzən onu övladı sanıb başına sığal çəkən, bəzən anası, qayınanası, ağbırçəyi-nənəsi, bibisi, xalası sanıb tək iynə vurmaqla deyil, əlini, saçını oxşamaqla nəvəziş edən tibb bacılarımız var.

Nə yaxşı da ki, onlar var. Nə yaxşı da ki, onlar qadındır. “İynəni kim vuracaq, bizi əməliyyata, müayinələrə kim hazırlayacaq?,-xəstə olub tibb müəssisələrinə üz tutanda bunlar hansımızın fikrindən keçməyib? Onları gülürüz görəndə sanki ağrılarımız azalıb, təsəlliverici görəndə bir anlıq sağaldığımızı hiss etmişik. Söhbətləri, təcrübələrindən gətirdikləri nümunələrlə sabahımıza bir sağlamlıq bəxş ediblər.

Nə yaxşı ki, varsiniz tibb bacıları. İnsanlara xidmətinizdən əvvəl gözlərinizlə, dodaqlarınız arasından çıxsan hər kəlmə sözlə, o gözəl təbəssümünüzlə və bir də əyninizdəki təmiz uniforma ilə sağlamlıq bəxş edən tibb bacıları... Gününüz mübarək, işiniz avand olsun. Sevirik sizi... Hər zaman belə sevilən olun...

Cəmil Həsənlinin Tofiq Yaqublunu zəiflikdə qınaması ciddi söz-söhbətə səbəb oldu

Oxuduqlarıma və eşitdiklərimə görə, siyasət təmizliyi, saflığı, ədalətli mövqe sərgiləməyi tələb edir. Fərqli mövqe nümayiş etdirmək siyasəti ucuzlaşdırmaqla yanaşı siyasətçini uçuruma aparır. Təəssüf ki, elə şəxslər var ki, siyasətin qızıl qaydalarını bilmirlər, necə gəldi siyasət yürüdür və fəaliyyət göstərir. Nəticədə həmin şəxs daim ittiham, tənqid obyektinə olur. Bu isə o anlamı yaradır ki, həmin torbalı şəxs siyasətə sadəcə gəlir mənbəyi olaraq baxır.

Misal olaraq, Azərbaycanın dağıdıcı müxalifətinin apardığı səhv, yanlış siyasətinin ağır nəticəsi olaraq cəmiyyətin onları qətiyyətlə rədd etmələrini göstərmək olar. Əminliklə demək olar ki, dağıdıcı müxalifətin əsas simaları olan AXCP sədri Əli Kərimli, Milli Şuranın rəhbəri Cəmil Həsənlili və onların rəhbərlik etdikləri trol şəbəkəsi mövcud realıqları aydın şəkildə dərk edirlər. Sadəcə geriye dönüşü olmadığı üçün, ictimai tələbləri yerinə yetirmirlər.

Çalışırlar ki, daha çox xaricdən verilən göstərişləri yerinə yetirsinlər, onların rəğbətini qazansınlar. Azərbaycana qarşı düşmən mövqe sərgiləyən hansısa xarici ölkədə kimlərsə bayquş kimi səs çıxarsalar C.Həsənlili və Ə.Kərimli vətəndaşları yaratdıqları qrupda həmin səsi tezis formasında paylaşsınlar. Həngəmə də bundan sonra başlayır. Qrupun trolları ağız-ağıza verib ölkəmizin imicini ləkələməyə, milli varlığını təhdid etməyə hesablanan şər və böhtanlarını geniş şəkildə paylaşırlar.

Əli Kərimli arzu edir ki, inkişaf, tərəqqi olmasın, daim dağılmış məkanlar, uçulmuş yerlər olsun

Diqqətçəkən məqam ondan ibarətdir ki, dağıdıcı ünsürlər keçirdikləri toplantılarda, internet TV-lərə verdikləri açıqlamalarında səsləndirdikləri dedi-qodu xarakterli fikirlərinə ictimai siyasi vəziyyətin müzakirəsi donunu geyindirməyə çalışırlar. AXCP sədri Əli Kərimli, Milli Şuranın rəhbəri Cəmil Həsənlili uzun illər siyasətdə olmalarına baxmayaraq cüzi belə irəliləyişə doğru addım atmayıblar, hansısa uğur qazana bilməyiblər. Yeni 30 ildən çoxdur ki, eyni zurnada eyni havanı ifa edirlər. Fikir verilsə açıq şəkildə görmək olar ki, dağıdıcı müxalifət düşərgəsində təmsil olunan şəxslərin hamısı eyni boyda, biçimdə və düşüncədədir. Danışmaları, özlərini aparmaq qaydaları da eynidir. Sanki inkubator aparatından çıxan cücələrdir. Kənddə yaşayanlar bilir, qonşunun xoruzu banlayanda dərhal digər həyətlərin toyuğu-xoruzu da səse səse verib banlayırlar. Hesab edirəm ki, belələri həm də günümüzün bayquşlarıdır. Arzu edirlər ki, inkişaf, tərəqqi olmasın, daim dağılmış məkanlar, uçulmuş yerlər olsun. Erməni cəladları da işğal etdikləri Azərbaycan torpaqlarında böyük dağıntılar, vəhşiliklər həyata keçirmişlər. Düşünürsən ki, görən Əli Kərimli, Cəmil Həsənlili və digərləri erməniləri törətdikləri vəhşiliklərə haqq qazandırır-

larmı? Susmaları, bir dəfə də olsun, işğaldan azad edilən ərazilərdə möhtəşəm tikinti, quraşdırma, təmir işləri ilə bağlı müsbət fikirlər söyləməmələri həqiqətlə razılaşmaq məcburiyyətində qalırsan bəli, dağıdıcı müxalifət erməni vəhşiləri ilə eyni tərəkərdə və düşüncədədir. Lakin arzuları ürəklərində niyyətləri gözlərində qalır. İşğaldan azad edilən torpaqlarımız da dostları sevindiren, düşmənlərin bağrını yaran quruculuq, təmir, bərpa işləri həyata keçirilir. İnsanlara öz doğma yurd-yuvalarına qayıtmaq, bölgəyə yeni həyat, yeni nəfəs verirlər.

Tofiq Yaqublili səhvini etiraf etməyə başlayır

Bu arada diqqətçəkən məqamlardan biri də ondan ibarətdir ki, dağıdıcı müxalifətin bəzi trolları Əli Kərimlinin, Cəmil Həsənlinin və digərlərinin simasız və yararsız məxluqlar olduqlarını anlamağa başlayıblar. Bu "ziyanın yarısından geri qayıtmaq da xeyirdir" məsələsinə uyğun olsa da, onların peşmanlıqlarını nəzər almaq tərəddüdlər yaradır. Ona görə ki, uzun illər bu şəxslər dövlətçiliyə, milli maraqlara qarşı sifarişli fəaliyyət göstərirlər. Dəfələrlə icazəsi aksiyalar keçirməklə polisə qarşıdurma yaradıb, hakimiyyət orqanlarına qarşı təlimata uyğun ittihamlar səsləndiriblər. Bununla belə Azərbaycan cəmiyyəti xeyirxah, səhvini anlayıb, əski mövqelərinə dönməyə şans verməyi bacaran cəmiyyətdir.

Hazırda görünən ondan ibarətdir ki, məlum cinayət əməlinə görə məhkəmənin qərarı ilə azadlıqdan məhrum edilən Milli Şuranın və Müsavat partiyasının üzvü Tofiq Yaqublili də səhvini anlamağa başlayıb. Dərk edib ki, Əli Kərimlinin, Cəmil Həsənlinin qurduğu tora düşüb. Bu baxımdan sifariş əsasında qurduğu "aclıq aksiyası"nı dayandırır. Maraqlıdır ki, T.Yaqublunun "aclıq aksiyası"nı dayandırmasında AXCP sədri Əli Kərimli və Milli Şuranın rəhbəri Cəmil Həsənlili narazı qalıblar. Ötən gün C.Həsənlili açıq şəkildə T.Yaqublunun "aclıq aksiyası"nı dayandırmasını onun iradəyə zəifliyi kimi qiymətləndirib. Bu isə onu deməyə əsas verir ki, Milli Şura və AXCP rəhbərliyi T.Yaqublili üzərindən ucuz siyasi dividend əldə etməyə çalışırlar. Hesab edirlər ki, T.Yaqublunun səhətində ciddi problemlərin yaranması ilə xarici maraqlı dairələrin diqqətini özlərinə cəlb etmək imkanı qazana bilərlər. Ancaq anlamırlar ki, onsuzda xarici məkli dairələr Azərbaycana qarşı qərəzli münasibətdədir. Digər tərəfdən anti-Azərbaycan şəbəkə ilə sizlərin sıx əməkdaşlıq əlaqələriniz mövcuddur. Maddi və mənəvi yardımlar qarşılığında ölkəmizin iç məsələlərini onlara satmaq məşğulsunuz. Bu baxımdan T.Yaqublunun "aclıq aksiyası"nı dayandırmasından narahat olub, bunu Yaqublunun zəifliyi kimi qiymətləndirməyiniz sizlərlə onlar arasında münasibətlərə hər hansı yenilik gətirməyəcək. Əlavə yardımların verilməsinə də ümid etməyin. Çünki qayda belədir, sahibi öz itinə gündə neçə dəfə və necə hüzməsinə görə deyil, qapısında dayanıb, maraqlarını qoruduğuna görə yal verir. Bu yalın miqdarı və forması da heç bir halda dəyişməyir.

İLHAM ƏLİYEV

"Sağlam qidalanmaq heç vaxt dadlı yeməklərdən imtina demək deyil"

"Yay mövsümündə dondurma həm böyüklər, həm də uşaqlar üçün ən sevilən təbii sərinlədici qidadır". Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında dietoloq və sağlam qidalanma mütəxəssisi Ceyhuna Yusifova deyib. Onun sözlərinə görə, düzgün seçilmədikdə və həddindən artıq istehlak olunduqda sağlamlığa mənfi təsirləri ola bilər: "Xüsusilə, bazarda satılan rəngarəng və ucuz dondurmaların tərkibində sağlamlıq üçün təhlükəli maddələr ola bilər."

Aşağıdakı məqamlara diqqət etməklə daha sağlam seçim etmək mümkündür:

1. Tərkibi oxuyun – Etiket şərti deyil,

zəmanətdir.

Dondurma alarkən ilk növbədə qablaşdırma üzərindəki tərkib siyahısını oxumaq vacibdir. Aşağıdakı maddələr varsa, həmin dondurmanı almamaq daha yaxşıdır:

Süni rəngləndiricilər (E kodları ilə başlayan maddələr – E102, E110, E124 və s.)

Bunlar allergik reaksiyalara, dəri səpgilərinə, mədə-bağırsaq narahatlıqlarına və bəzi hallarda uşaq psixoloji davranış pozuntularına (hiperaktivlik, diqqət yayınlılığı) səbəb ola bilər.

Süni dadlandırıcılar və konservantlar (aspartam, sakkarin, E211 və s.)

Bəziləri uzun müddətli istehlakda metabolik və hormonal təsirlərə səbəb ola bilər.

2. Təbii və sadə tərkibli dondurmaları seçin.

Ən yaxşı dondurmalar evdə və ya təbii üsullarla hazırlanmış olanlardır. Aşağıdakı tərkiblərə sahib məhsullar daha sağlam hesab olunur:

Süd və ya badam/kokos südü əsasında hazırlanmış

Təbii meyvə püresi və ya parçaları ilə zəngin

Əlavə şəkər yerinə bal, xurma və ya digər təbii şirinləşdirici ilə hazırlanmış

Əlavə rəng və dadlandırıcı olmayan sadə növlər (vanilli, kakaolu, meyvəli və s.)

3. Rəngli dondurmalar niyə təhlükəlidir? Parlaq mavi, yaşıl, qırmızı, bənövşəyi və çox rəngli dondurmalar süni boya maddələ-

ri ilə hazırlanır. Bu maddələr:

Uşaqlarda davranış pozuntularına, allergiyalara və immun sistem zəifliyinə səbəb ola bilər.

Böyüklərdə mədə turşuluğu, qarında köp, və allergik səpgilər yarada bilər.

Bəzi araşdırmalar bu maddələrin uzunmüddətli istifadəsinin xərçəng riskini artırma biləcəyini göstərir.

4. Qidalanma baxımından dəyərləndirin.

Dondurma şəkərlə zəngin olduğu üçün diyet proqramlarında, insulin dirənci, diabet, piyləndirmə kimi hallarda məhdudlaşdırılmalıdır. 1 pors dondurmanın (təqribən 100–120 qram) tərkibində:

15–25 q şəkər,
150–250 kkal enerji,
10 qram yağ ola bilər.

Bu səbəblə həftədə 1-2 dəfə və günün erkən saatlarında (məsələn, günorta yeməyindən sonra) istehlak etmək daha doğrudur.

5. Saxlanma şəraitinə də fikir verin.

Qablaşdırma üzərində "bir dəfə dondurulub" və ya "təkrar dondurulmayıb" qeydində diqqət edin.

Dondurmanın üzərində buz kristalları varsa, bu məhsulun dondurulub-əridildiyini və yenidən dondurulduğunu göstərir – bu hal bakteriya çoxalmasına və zəhərlənməyə səbəb ola bilər.

Açıq satılan və gigiyena qaydalarına əməl olunmayan yerlərdən dondurma almayın.

Nəticə olaraq:

Dondurma zərərli deyil, düzgün seçim edilmədikdə zərərli ola bilər. Validəylər xüsusilə uşaqlar üçün parlaq rəngli və ucuz dondurmalarından uzaq durmalı, təbii, az şəkərli və ev şəraitində hazırlanmış məhsullara üstünlük verməlidirlər. Unutmayın: Sağlam qidalanmaq heç vaxt dadlı yeməklərdən imtina demək deyil. Sadəcə daha ağıllı və şüurlu seçimlər deməkdir".

Söylü Ağazadə

Bioloji müxtəlifliyin mühüm tərkib hissəsi olan quşlar müxtəlif təhlükələrlə üz-üzə qalır. Bu amillərə görə bəzi quş növlərinin populyasiyaları azalır, bəzilərinin isə nəslə kəsilir. Bəzi quş növlərində global azalmalar müşahidə olunur. Araşdırmalar göstərir ki, quşları təhlükəyə atan amillər arasında həm iqlim şəraiti, həm təbii fəlakətlər, həm də insan faktoru var.

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə "Ekologiya və ətraf mühitin mühafizəsi" istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb.

İnsan qurbanı köçəri quşlar: hər il 50 milyard...

Ümumdünya Köçəri Quşlar Günü hər il may və oktyabr ayının ikinci həftəsində xatırlanır. May ayının ikinci şənbə günü (11 may 2024-cü il) köçəri quşların yuvalama yerlərinə gəlməsi və oktyabrın ikinci şənbə günü (12 oktyabr 2024-cü il) qışlama yerlərinə qayıdışları zaman qeyd olunur. Bu günün təsis edilməsində məqsəd köçəri quşların ekosistemlərinin sağlamlığında və bioloji müxtəlifliyin qorunmasında oynadığı mühüm rolu vurğulamaqdır. Həmçinin, onların köç yolları boyunca qarşılaşdıqları təhlükələrə, o cümlədən yaşayış sahələrinin məhv olması, iqlim dəyişikliyi və çirklənmə kimi problemlərə diqqət çəkmək məqsədi daşıyır.

Hər il 50 milyarddan çox quşun dünyanın bir yerindən digərinə köç etdiyi təxmin edilir. 1979-cu ildə imzalanmış "Vəhşi Heyvanların Köçəri Növlərinin Mühafizəsi haqqında Konvensiya (CMS)" kimi beynəlxalq müqavilələr quşların mühafizəsini təmin etmək və bu istiqamətdə ölkələr arasında əməkdaşlığı inkişaf etdirmək məqsədi daşıyır.

Köçəri quşlar çoxalma və qışlaq yerləri arasında səyahət edərkən marşrutlarını təsadüfi seçmirlər. Onlar yol boyu dincələcəkləri uyğun yaşayış yerləri olan xüsusi yollarla gedib-qayıdirlar. Müxtəlif növ quşlar müxtəlif məsafələrə köç edir. Bəzi miqrasiyalar iki dəfə dünya səyahətinə bərabərdir və uzunluğu 70 min kilometrdir, bəzi köçlər isə daha qısa olur.

Son illərdə ən mühüm ekoloji problemlərdən birinə çevrilən plastik çirklənmə bütün dünyada vəhşi təbiət üçün ciddi risklərə səbəb olur. Plastik tullantılar köçəri quşlar üçün üç dəfə daha çox təhlükə yaradır. Plastik tullantıları qida zənn edib qəbul edən quşların mədələri həzm olunmayan maddələrlə dolu olur. Mədəsi dolu olan, lakin qida qəbul etmək ehtiyacı hiss edən quşlar yemək yeyə bilmir, bu da onların aclıqdan ölməsinə səbəb olur. Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Ətraf Mühit Proqramının saytında dərc edilən məlumata görə, mədəsində plastik tullantılar olan 265 quş növü var ki, bunlardan ən azı 147 növü dəniz quşları, 69-u şirin su quşları və 49-u quru quşlarıdır. Tədqiqat göstərir ki, dəniz quşlarının təxminən 40 faizinin mədəsində plastik var.

Bəzən quşlar alışdıqları normal iqlim şəraitinin əksi ilə də qarşılaşırlar. Bu da ekstremal vəziyyətlərə səbəb ola bilər. Bu halda quşlar da, bir çox vəhşi heyvanlar kimi xüsusilə qida və su təminatı baxımından çətin vəziyyətdə qalırlar. Həddindən artıq qar, yağış, habelə həddindən çox istilər səbəbindən bir çox quş həyatını itirir. Yağışlar,

normadan artıq temperatur və bunun nəticəsində yaranan quraqlıq quşları təhlükəyə atan iqlim faktorlarındandır. Qlobal istiləşmə, buzlaqların əriməsi, eləcə də daşqın və sel fəlakətləri də quşların köçəri həyatına təsir edən amillərdir. Həmçinin, quraqlıq da köçəri quşların qarşılaşdığı mühüm iqlim faktorlarından biridir. Xüsusilə uzun miqrasiya yollarında su mənbələrinin quruması bir çox quşun həyatını itirməsinə səbəb olur.

Əgər miqrasiya zamanı təbii fəlakətlər baş verərsə, bu daha çox köçəri quşun məhvi deməkdir. Məsələn, yüzlərlə və ya minlərlə mil uçan bir quş sürüsü qəfil fırtına ilə qarşılaşırsa böyük qismi, yaxud da bütövlükdə sürü məhv olur. Həmçinin bəzi təbii fəlakətlər səbəbindən köçəri quşlar nəmli marşrutla gedirlər, bilmədikləri qitə boyu miqrasiya etmək məcburiyyətində qalırlar, nəticədə az qida ehtiyatı, uyğun yaşayış mühitinin olmaması və ya gözlənilməz yırtıcılar kimi əlavə təhlükələrə məruz qala bilərlər.

Bu gün insanlar təkcə quşlara deyil, global miqyasda bütün təbiətə zərər verən ən mühüm təhlükədir. İnsan fəaliyyəti nəticəsində quşların yaşayış yerlərinin məhv edilməsi, ovçuluq, quşların beynəlxalq ticarəti və ətraf mühitin çirklənməsi insan tərəfindən törədilən ən mühüm təhlükələrdir. İnsan fəaliyyəti nəticəsində havanın çirklənməsi, benzin, təbii qaz, kömür və neftin yanması, istixana emissiyaları nəticəsində yaranan

dəm qazı quşların sinir sistemlərinə birbaşa təsir etdiyi üçün onların anormal nəfəs almasına, iflic olmasına səbəb olur.

Quşlar bütün dünyada şirin su ekosistemlərinin, bataqlıq ərazilərin və sahilyanı ərazilərin mühüm komponentləridir. Bütün quş növlərinin 11-23%-i ilin ən azı bir hissəsində daxili sularlardan istifadə edir. Suların çirklənməsi onların ölümü deməkdir. Quşların su içdiyi mənbələrə neft sızıntıları, xüsusən də su quşları üçün böyük təhlükə yaradır. Böyük miqyaslı neft sızıntıları çox vaxt minlərlə quşu

öldürür.

Sənayeləşmə də quşların həyatı üçün təhlükəli vəziyyətlər yarada bilər. Şübhəsiz ki, sənayeləşmənin insanlara çoxsaylı faydaları var, lakin eyni zamanda zərərləri də mövcuddur. Üstünlüklərinə baxmayaraq, sənayeləşmə global istiləşmə, ətraf mühitin çirklənməsi və ekoloji degradasiyaya da səbəb oldu. İnsanlardan başqa heyvanlar da sənayeləşmənin zərərli təsirlərinə məruz qalır. Bu kontekstdə köçəri quşlar sənayeləşmənin yaratdığı təhlükədən nisibini alır, xüsusilə onların miq-

dıqca bir çox növün populyasiyası azalır və ya tamamilə yox olur. Həmçinin, urbanizasiya, şəhərləşmə, cəlbədiçi şəhər işıqları hər il 980 milyon quşun yüksəkmərtəbəli binalara çırpılıb ölməsinə səbəb olur.

Meşələr də quşların artması, qida təminatı baxımından əhəmiyyətli amildir. Müxtəlif ekosistemlərin olmasına və yaşayış mühiti xüsusiyyətlərinə görə ən mühüm vəhşi təbiət əraziləri olan meşələrin hər il azalması quşlara da təsir edir. Meşə yanğınlarının çoxalması quşların yaşama ərazisinin arealını kiçildir, nəsil artırma qabiliyyətləri azalır, qida təminatları zəifləyir. Torpaqda, ağaclarda və kollarda yuva quran quşlar üçün yeni yuvalama yerləri tapmaq, kök salmaq kifayət qədər uzun vaxt tələb edir. Bundan əlavə, yuvalama dövründə baş verən meşə yanğınları quş yumurtalarının və balalarının məhvəinə səbəb olur. Meşə yanğınları dolayı yolla köçəri quşlara da təsir edir, çünki quşların miqrasiya zamanı istirahət və qidalanma yeri kimi istifadə etdiyi meşələr yanğından zərər görərsə, köçəri quşların da bu vəziyyətdən mənfi təsirlənməsi qaçılmazdır.

Su anbarları, bəndlər və SES-lər də ekosistem itkilərinə, ekoloji degradasiyaya və nəticədə bioloji müxtəlifliyin azalmasına səbəb olur. Bataqlıqlarda yaşayan quşlar üçün bu təhlükə daha çoxdur. Bəndlər bataqlıq ərazilərdə suyun miqdarını azaldır, həyatı bataqlıqdan asılı olan quşlar və bir sıra su canlıları üçün təhlükələrə səbəb olur. Son illərdə bütün dünyada həyata keçirilən iri bənd layihələri təbii yaşayış mühitində böyük pozuntulara səbəb olub. Su anbarlarının, bəndlərin, SES-lərin yaxınlığındakı yaşayış yerlərində məskunlaşan quşlar ciddi su problemi yaşayır və məcburən onlara xarakterik olmayan ərazilərə köçürlər. Lakin bataqlıq quşlarının yaşaması və ekosistemdən çıxması üçün xarakterik mühit lazımdır, bu mühiti tapa bilməyən quşlar tədricən məhv olurlar.

Yüksək gərginlikli elektrik xətlərində hər il 174 milyon quş can verir. Meşələrin içində keçən, meşəlik ərazilərə yaxın çəkilən magistral yollarda hər il 340 milyon quş ölür. Hər il rabitə qüllələrində 6,8 milyon quş, neft və qaz çuxurlarında 1 milyon quş, külək turbinlərində 330 min quş can verir. Xüsusilə köçəri quşların ekoloji təsirlərdən qorunması və ya ehtiyat tədbirlərinin görülməsi mütləqdir. Ətraf mühit faktorlarının quşlara vurduğu zərər, ehtiyat tədbirləri ilə minimuma endirilə bilər. Doğrudur, təbii fəlakətlər quş populyasiyalarına zərər verir, lakin quşlar təbiət hadisələrinə müəyyən qədər sinə görə, uyğunlaşa bilərlər. Lakin, insan fəaliyyəti nəticəsində yaranmış təhlükələrdən qoruna bilmirlər, xüsusilə ekoloji zərər görmələri onların nəslini kəsir.

Lalə Mehralı

Kimlər gecə növbəsində çalışa bilməz?

“Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinin 97-ci maddəsinə əsasən saat 22-dən səhər saat 6-dək olan müddət gecə vaxtı sayılır: “Həmin Məcəllənin 254-cü maddəsinə görə isə, yaşı 18-dən az olan işçilər üçün axşam saat 20-dən səhər saat 7-dək olan müddət gecə vaxtı hesab edilir”. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında Hüquqi-Sosial Yardım və Maarifləndirmə İctimai Birliyin sədri Fəriz Əkbərov deyib. Fəriz Əkbərov sözlərinə belə davam edib:

“Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin 15 yanvar 2024-cü il tarixdə imzaladığı “Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu”na əsasən Əmək Məcəlləsində bəzi dəyişikliklər həyata keçirilib.

Əmək Məcəlləsinə edilən dəyişikliyə əsasən gecə vaxtı yerinə yetirilən işlərə işçilərin cəlb edilməsində bəzi məhdudiyyətlər aradan qaldırılıb. Dəyişikliyə qədər Əmək Məcəlləsinin 98-ci maddəsinin birinci hissəsinə əsasən, gecə vaxtı görülməli işlərə hamilə və üç yaşınadək uşağı olan qadınların, yaşı on səkkizdən az olan işçilərin cəlb edilməsinə heç bir halda icazə verilmirdi. Son dəyişiklikdən sonra gecə vaxtı yerinə yetirilən işlərə yalnız yaşı on səkkizdən az olan işçilərin cəlb edilməsinə yol verilməyəcək.

Əmək Məcəlləsinin 98-ci maddəsinə əlavə edilən 3-cü hissəyə əsasən, hamilə, 14 yaşınadək uşağı olan, həmçinin 18 yaşınadək əlilliyi müəyyən edilmiş uşağı olan qadınlar (bu Məcəllənin 242-ci maddəsi nəzərə alınmaqla), üç yaşınadək uşağını təkbaşına böyüdən kişilər gecə vaxtı yerinə yetirilən işlərə yalnız onların yazılı razılığı ilə cəlb edilə bilərlər. Dəyişiklikdən görüldüyü kimi, hətta hamilə qadınlar da gecə vaxtı yerinə yetirilən işlərə cəlb edilə bilər.

Çoxnövbəli iş rejimi deyildikdə mülikiyyət və təşkilati-hüquqi formasından, idarə təbəçiliyindən asılı olmayaraq müəssisə, idarə və təşkilatlarda (fasiləsiz iş axını olan istehsalatlar da daxil olmaqla) gün ərzində iki və daha çox növbədə təşkil olunmuş, növbə müddəti Əmək Məcəlləsinin 89-cu maddəsinə uyğun olaraq 40 saatlıq iş həftəsində (nəhar fasiləsi nəzərə alınmadan) 8 saatdan çox olmayan iş rejimi başa düşülür. Bu halda işçilərin iş rejimi növbə cədvəlləri üzrə qurulur və adətən iş saatları həftələr üzrə bərabər bölüşdürülür.

İş vaxtının ən azı yarısı gecə vaxtına (axşam. saat 22-dən səhər saat 6-ya qədər) düşən iş növbəsi gecə növbəsi hesab edilir. İş növbəsinin başlanma və qurtarma saatlarından asılı olmayaraq gecə növbəsindən əvvəlki iş növbəsi axşam növbəsi hesab edilir.

Nazirlər Kabineti tərəfindən müəyyən edilmiş əmək şəraiti ağır və zərərli olan iş yerlərində, habelə xüsusi xarakterli işlərdə çalışan işçilərin gündəlik iş vaxtının ən azı

AYDINLIQ GƏTİRİLDİ

yarısı gecə vaxtına düşərsə, onda həmin iş vaxtının gecə vaxtına düşən hissəsi bir saat qısaldılır və həmin saatlar qanunvericiliklə müəyyən edilmiş iş vaxtı normasında tam nəzərə alınmaqla vaxtamuzd əmək haqqı sistemi üzrə ödənilir”.

Ayşən Vəli

“Barselona”. “Real” derbisində tarixi rekord

Sırağagün keçirilən “Barselona”. “Real” derbisindən sonra son 18 “El Klasiko” matçında tərəflər arasında heç-heçə qeydə alınmayıb ki, bu da əzəli rəqabətdə ən uzun müddətdir. Bu barədə “Opta Sports” məlumat yayıb.

“Barselona”nın 4:3 hesablı qələbəsi ilə yekunlaşan görüşdən sonra məlum olub ki, bu iki əzəli rəqib arasındakı 8 qarşılaşma “Barselona”nın xeyrinə başa çatıb ki, bu oyunlardan 4-ü cari mövsüm baş tutub. 10 qarşılaşma isə Madrid klubunun qələbəsi ilə bitib.

“SƏS” qəzetinə abunə kampaniyası davam edir!

«SƏS» QƏZETİNƏ
ABUNƏ OLMAQ İSTƏYƏNLƏR
AŞAĞIDAKI YAYIM
ŞİRKƏTLƏRİ İLƏ ƏLAQƏ
SAXLAYA BİLƏRLƏR

1. Azərpoçt Poçtdaşıma Mərkəzi – 0125984955, 0552004544
2. Azərmətbuat Yayım MMC – 0124411991, 0124404694
3. Səma Mətbuat Yayım – 0125940252, 0503336969
4. Pressainform MMC – 0125115191, 0504560835, 0553156002
5. Qaya Mətbuat yayım – 0125667780, 0502352343
6. Qasid Mətbuat Yayım – 0124931406, 0124938343
7. F.Ş.Ruhid Hüseynov – 0124349301, 0505357898
8. Ziya LTD – 0124977696, 0503067744

1 nüsxə 1 aylığı 13.20 AZN

6 aylıq 79.20 AZN

1 illik 158.40 AZN

ABUNƏÇİLƏRİMİZİN
XİDMƏTİNDƏYİK
Müraciət, şikayət, yazı,
təbrik və başsağlıqlarınızı
dərc etməyə hazırıq!

Zeytun yağının faydaları hansılardır?

“Zeytun yağı, xüsusilə də sızma (soyuq sıxım) zeytun yağı, sağlamlıq baxımından çox dəyərli bir qida hesab olunur. Aralıq dənizi pəhrizinin əsas komponentlərindən biri olan bu yağ, həm daxili, həm də xarici istifadədə orqanizmə müsbət təsirlər göstərir”. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında diyetoloq Ləman Süleymanova deyib.

DİETOLOQ AÇIQLADI

Onun sözlərinə görə, zeytun yağının faydalarından biri də ürək-damar sağlamlığını qorumasıdır. Zeytun yağı monodoymamış yağ turşuları ilə zəngindir: “Bu yağ turşuları pis xolesterini (LDL) azaldır, yaxşı xolesterini (HDL) isə artırır. Həmçinin tərkibindəki antioksidantlar və polifenollar damarların sağlamlığını qoruyaraq infarkt və digər ürək-damar xəstəlikləri riskini azaldır. Zeytun yağı həm də güclü antioksidant təsirə malikdir. Zeytun yağı E vitamini və polifenollarla zəngindir. Bu maddələr hüceyrələri sərbəst radikalların zərərli təsirindən qoruyur, yaşlanma prosesini yavaşladır və bəzi xərçəng növlərinə qarşı qoruyucu təsir göstərə bilər.

Zeytun yağının faydalarından biri də həzm sisteminin dəstəklənməsinə yardım göstərir. Zeytun yağı mədə turşusunu balanslaşdırmağa kömək edir, xora və qastrit kimi problemlərin qarşısını ala bilər. Qaraciyər və öd kisəsinin fəaliyyətini dəstəkləyərək həzmi asanlaşdırır. Zeytun yağında olan oleokantal maddəsi iltihab əleyhinə təsirə malikdir. Bu xüsusiyyət artrit və digər iltihablı xəstəliklər zamanı rahatlıq verə bilər. Zeytun yağı həm də, dəri və saç üçün faydalıdır. Zeytun yağı nəmləndirici və qoruyucu xüsusiyyətə malikdir. Dəriyə tətbiq edildikdə onu qidalandırır, quruluğu azaldır. Saçlara parlaqlıq və möhkəmlik verir, saç dərisini də bəsləyir. Zeytun yağı insulin həssaslığını artırır və qan şəkərinin səviyyəsini nizamlayaraq şəkər xəstələri üçün də faydalı ola bilər. Zeytun

yağı doyurucudur və uzun müddət toxluq hissi yaradır. Bu səbəbdən, düzgün porsiyada istifadə edildikdə arıqlamaq istəyənlər üçün də uyğundur. Ən faydalı nəticə üçün soyuq sıxım sızma zeytun yağını seçmək və onu mümkün qədər çiy formada, məsələn salatlara əlavə edərək istifadə etmək tövsiyə olunur. Qızdırıldıqda bəzi faydalı maddələr itə bilər”.

Ziya Hikmətoğlu

Baş redaktor: Bəhruz Quliyev

Ünvanımız:
Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyli
küçəsi, 66.

Şəhadətnamə: № 022492
<http://www.ses-news.az>
<http://www.sesqazeti.az>
E-mail: ses@sia.az

“ƏLİNCƏ” AZƏRBAYCAN XEYRİYYƏ
CƏMİYYƏTİNİN ORQANI.

QƏZET 1991-Cİ İL
YANVARIN 11-DƏN ÇIXIR
Tel: 598-33-90
Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi
ilə müəllifin mövqeyi
üst-üstə düşməyə bilər.

**Qəzet bazar və
bazar ertəsindən
başqa hər gün
nəşr olunur**

Tiraj: 3000